

Ogenj nij igrača.

Veseloigra v 3 dejanjih.

Spisal

Gustav Putlitz.

Poslovenil

Josip Cimperman.

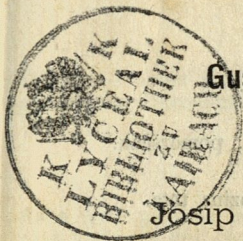
Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Národna tiskarna“.

1876.

O s o b e.

Radoslav Zlatarič, odvetnik.

Roza, njegova soproga.

Bogomir Brodnik, njen brat, pomorščak.

Doktor Bežanec.

Anica, njegova soproga, Rozina teta.

Minka, njena hči.

Alice pl. Molden, varovanka Radoslava.

Prosenec, Radoslava pisar.

Igra se vrši v nekem provincijalnem mestu.

Prvo dejanje.

(Vertna dvorana v Zlataričevi hiši. Mestjansko in okusno opravljena. Stranska in steklena vrata, ki drže v vert.)

Prvi prizor.

Roza (sedi pri mizi in plete nogovico. Na mizi leži odprta knjiga, v koji bere; prosta juterna obleka). **Radoslav** (z akti pod pazduho, vstopi od leve strani in je napravljen za odhod. Gre na desno stran in odloži akte in klobuk).

Roza (ne pogledavša kvišku). Ali še ne greš k sodnji?

Radoslav. Kake pol ure sem še prost.

Roza. To je pa veliko čudo. (Porine knjigo na stran in se obrne, zmeraj pletoča k njemu.) Pol ure imaš tedaj proste, proste za-me?

Radoslav (lahko in preprosto). To se ti čudno dozdeva? Ali ne boš tega denšnjega dneva zaznamovala v pratiki z rudečo čerto?

R o z a. Denašnjega dneva? Te pol ure mi šteješ za cel dan? Dokaz, da se ti morajo dozdevati trenotki pri meni zelo dolgočasni.

R a d o s l a v (premakne se, nepoterpežljivost kaže). —

R o z a. No, nikari ne smatraj tega za očitjanje! Saj mi je znano, da moraš največi del svojega časa žertvovati svojemu poklicu, znano, da si najpridnejši odvetnik na celem sveti, prijatelj svojih klijentov in varuh vsega sveta, znano, da noč in dan za druge delaš, se trudiš in misliš. Ves svet te hvali zato. — Se ve, za tvojo soprogo ne ostaja mnogo časa.

R a d o s l a v. Roza!

R o z a (vstanša, prijazno). No, stari moj, saj nijsem hudo mislila in, menim, da mi vendar ne moreš zameriti, če bi te enkrat rada imela tudi jaz. Druge lahko poslušáš uro za uro, a kedar ti jaz hočem potožiti svoje male domače skerbi, takrat ima gospod odvetnik gotovo kak opravek.

R a d o s l a v. Pomisli, ljubo dete —

R o z a. No, se ve, kriminalnih procesov jaz nemam, in da sem par ljudij otrovala, gotovo bi me sè poterpežljivostijo poslušal. Toda napak vrezana obleka, sterta čaša, izpridena jed, kar vse me stvari nevoljno za celi dan, in o tem bi tudi rada govorila kedaj, in prav iz serca.

Radoslav (z resignacijo, pogledavši na uro). Govori, dete, olajšaj si persi!

Roza. Zato, da bi dejal, ko bom ravno v sredi pripovedovanja: „Stoj, dete, zdaj moram iti, k sodniji, drugo pot!“ Moja obleka, moja čaša in moja pečenka, vse bi bilo na pol prerezano, zatornice moje nevolje bi bile takoj zaprte, da bi vsa moja jeza se vstavila in bi se dozdevala sama sebi, kakor sabotna predstava v angleškem gledališči, kojoj točno o polunoci zakrije zastor, naj je hudodelstvo kaznovano in krepost poplačana, ali ne.

Radoslav. Ubogo dete!

Roza (pol smehom, pol jezno). Ne, to je res neprestojno. (Radoslav se smeje.) Naposled pa še zasmeh in zaničevanje! Toda danes me moraš poslušati. Misli si, včeraj sem poslala Lenico na terg. Dve uri je izostala in ko sem odkrila jerbas, misli si —

Radoslav. No?

Roza. Ne, to ti moram povedati, kakor gre. Na vrhu prav zgoraj —

Drugi prizor.

Prejšnja. Prosenec (od desne strani).

Prosenec. Gospod doktor, tu so pisma, dva prav silna, cito priporočana.

Radoslav. Dajte, berž! Vi podpišite prejemko. (Razpečati pisma.)

Roza. Moj jerbas se zopet ne bo izpraznil; to je res, da bi človek kar obupal. (Gre k mizi in dalje bere.)

Prosenec. Ono debelo iz Petrograda je kaj daleč okolo popotovalo! Poštних kolekov ima toliko, da se „v lastne roke“ komaj bere.

Roza. „V lastne roke?“ Morebiti, da bi je jaz ne odprla. Gotovo je zopet kaka globoka, neprezorna skrivnost.

Radoslav (v majhni zadregi). Opravilne zadeve, kakor drugo. Poiščite mi pl. Moldna akte!

Prosenec. Takoj. Pl. Molden — drugi repozitorij spodaj, tretje predalo, pisma so pisana vsa na tenkem svilnem, papirji, ki je premakal, prava nadloga za oči. — Ruska korespondenca mi je nad vse zoperna. To so obravnave zaradi imovine tistega malega dekleta.

Roza. Neko majheno dekle.

Prosenec. Zdaj je uže lahko veliko. Mi-slite si gospa doktorica!

Radoslav. Prosēnec, jaz nemam časa.

Prosenec. Dobro, a gospa doktorica ima toliko več —

Radoslav (premekne se, nepoterpežljivost kažoč).

Prosenec. Dobro, no, saj uže grem.

Tretji prizor.

Roza. Radoslav.

Roza. Kaj pa je sè tistim malim dekletom, katero je zdaj uže veliko?

Radoslav. Pupilne zadeve.

Roza. Z drugo besedo: to mene nič ne briga, jaz nemam vpraševati, ker so skrivnosti. Prav. Jaz imam svojo nogovico, svojo knjigo. Moj bog, saj tudi ne vprašujem —

Radoslav. Ljubo dete, skrivnosti —

Roza. Kaj pa družega? To ravno me jezi! O, jaz nijsem radovedna, ali, da imaš za-me, (skoro z jokom,) svojo ženo, vedno skrivnosti —

Radoslav. Jaz nemam nikakih skrivnostij.

Roza. To, in sedaj, to je vendar preveč!

Radoslav. Pogovarjajva se o čem drugem. (Nagne se čez naslonilo njenega stola.) Na primer, ti bi videla obleko, kak šal ali kak trak v proda-

jalnici, dopadlo bi ti in prosila bi me, naj kupim —

Roza. Tega nikedar ne stvorim. —

Radoslav. Na primer. Misli si tak slučaj!

Roza. Jaz bi rajša imela obleko.

Radoslav. In jaz bi dejal: „Ljubo serce, baš zdaj nemam nič denarja“. — „Toda,“ — bi vtegnila reči ti — „v svoji Wertheim-ovi kasi imaš 5000 tolarjev v papirjih in 4000 tolarjev v gotovini, pa mi vendar nočeš dariti 20 tolarjev za obleko? Ti si skopuh“. — „Denar,“ — odgovoril bi jaz, — „nij moj, temuč mojih varovancev, kateri so ga meni zaupali.“ — No, gledi, sè skrivnostimi je ravno tako. Moje skrivnosti, — in jaz jih nemam, — so tvoje — skrivnosti drugih morajo pa ostati zaklenene v varni omari mojih pers. No, kaj porečeš k temu?

Roza. Da bi zelo brezpametno bilo, ko bi se prepirala z odvetnikom, ki je izurjen in sluje zbog svojega zagovarjanja.

Radoslav. Ne tudi zaradi prepričanja?

Roza. Ali nijsi uže katerikrat dobil pravde, o koje pravičnosti nijsi bil popolnem prepričan?

Radoslav. Časi. Zato sem odvetnik.

Roza. No, ti se nahajaš baš zdaj v položji —

Radoslav. Dovolj!

Roza. Le obdrži svoja pisma in ker nemaš časa za-me, pusti mi moje „izborne sorodnosti“.

Radoslav. Kaj študiraš Goethe-ja?

Roza. Da! (Vstanša s knjigo.) In knjiga mi dade mnogo misliti — nehote. Midva sva bila zaročena — kakor Edvard in Charlotta — potem so prišla vmes leta, se ve, ne ženitba, kakor pri Charlotti, temuč drug poklic. Bila sem odgojiteljica. Potem sva se dala poročiti, sicer ne več v preprostosti perve mladosti —

Radoslav. Toda, ljubo dete, jaz nijsem Edvard in ti ne Charlotta.

Roza. Vse jednako. Kaka Otilija pa ne sme priti v najin krog. Varuh vsega sveta, zapri svoje pupilne varovance in varovanke v svojo varno kaso, jaz ne maram ključa, toda, (zmeraj bolj razneta,) v hišo, v družbo najino je nočem, če tudi je majhna deklica na svilnem papirji, kakor je govoril Prosenec, in katero, menim, imaš ti v oblasti. Pusti me naj izgovorim. Jaz nijsem ljubosumna, bog obvaruj, toda Otilije naj ostanejo daleč od mene, čuješ, kajti z ognjem nij varno igrati.

Radoslav. Toda ljuba Roza —

Roza. Jedenkrat za vselej. Moj bog, ko te ogledujem, menim, da si uže kaj tacega name-raval. (Radoslav jej hoče seči v besedo.) Ne povej mi

tega, Radoslav! Če si nameraval ali ne, očitati mi ne moreš, da bi bila ljubosumna, a tudi uzroka nočem imeti za to. Radoslav, nekaj gotovo ukrepaš. Tedaj še jedenkrat — v mojo hišo ne smejo tvoje varovanke, tvoje pupile, ali kaj vem, kako jih imenuješ v svojih aktih. Brezi ugovora, nikedar, nikedar — nikoli!

Radoslav (ki je ves čas njenega govorjenja poskušal govoriti, se na konci govora obrne proč).

(Kratka stanka.)

Roza. Kaj, še odgovoriti mi nočeš? Niti z jedno besedo se ne zagovarjaš? Tedaj sem imela vendar prav? Zdaj vidim, zdaj vem vse! (Spustivša se v jok.) O, jaz nesrečna, nad vse nesrečna žena! (Po sredi odide.)

Četrty prizor.

Radoslav, potem Bežanec.

Radoslav (sam). Roza! (Promislivši se.) Boljše, da jo pustim v miru. Sedaj bi se nič ne dalo opraviti pri njej. In ravno sedaj je moralo priti nesrečno pismo. Ali ne stojim tu v svoji zadregi, kakor da moram zamolčati kako zločinstvo? (Obupnostno.) In vendar sem najnedolžnejši človek na

sveti! — Kaj bom neki počel z nesrečnim otrokom, koji vtegne priti vsak dan k nam? Prizori, solze, ljubosumnost! Nesrečne „izborne sorodnosti!“ Čemu jih je otec Goethe pisal? In ta bedasti Proseneč sè svojimi „svilnopapirnatimi akti“. Akti in odvetnike ter vse „izborne sorodnosti“ bi po-teptal, raztergal, vergel v ogenj — —

Bežanec (po sredi). Kaj je z ognjem? Mla-dič moj, z ognjem —

Radoslav. Nij igrati. Si li ti, doktor?

Bežanec. Da; moj bog, kaj se pa godi tu? — Roza me je srečala vsa objokana in ko sem jo vprašal ob uzroku, mi je dejala: jaz sem nesrečna, nesrečna, strije —

Radoslav. Jaz sem tudi nesrečen.

Bežanec (odloži klobuk in palico). No, to bi bilo lepo! (Se smeje.)

Radoslav. In ti se moreš smijati?

Bežanec. Dete, kedor pride v toliko dru-žin, kakor zdravnik, tega ne vstraši to, najmanje v tako imenovanih „medenih tednih“, ali mescih — in še celo starega soproga —

Radoslav. Kaj? Je bila morebiti tudi tvoja soproga uže nesrečna?

Bežanec. Najmanje uže stokrat, pripravljena vstreliti in otrovati se, a zmeraj še živiva. in reči morem, prav srečno.

Radoslav. Tedaj mine taka bolezen?

Bežanec. Da, ali povrača se zmeraj. To je kronično zlo. Naravno, v tem obziru odločeva causa agents. Kaj pa je bilo?

Radoslav. Doktor, ali je teta tudi kedaj ljubosumna?

Bežanec. Ljubosumnost? Ubogi mladič, to je najhujše zlo in vrhu tega je tudi dedno v rodovini. Moja tašča, stara mati tvoje soproge, sicer izverstna žena, je bila silno ljubosumna in sicer zbog moža, ki je bil podoben tičjemu strašilu in je imel žabjo paro. Moja soproga ima več uzroka, kajti jaz sem bil ob svojem časi berdak fant, toda ona je gnala stvar predaleč, in zdaj, kakor se vidi, moram zopet izpoznavati bolezen v tretjem rodu. Na koga je pa Roza ljubosumna?

Radoslav. Na vse moje klijentinje in pupile.

Bežanec. In Anica na vse moje bolnice.

Radoslav. Jaz vendar ne morem tako omejiti svojih opravil, da bi se pečal le z moškimi.

Bežanec. Bi tudi nič ne pomagalo. Sè tem bi le obstal, da so ti ženske navarne. Ko bi se bil jaz pečal le z moškimi, bi bili morali gladu poginiti. Prave bolezni nas ne mogo živiti, ker prehitro mino, tako ali tako; izmišljene pak trpe, in teh tiči devet desetih pri ženskih. Te zahtevajo

zmeraj zdravnika in so prava zaloga za ljubosumnost zdravnikove soproge.

Radoslav. Ali nij sredstva zoper to? Ako res kedo ljubi svojo soprogo?

Bežanec. To ne pomaga.

Radoslav. Pametni dokazi —

Bežanec (se glasno zasmije). Oh, ti si zelen! Pamet pri ženah, in celo pri ljubosumnih ženah!

Radoslav. No, kaj si pa ti počel?

Bežanec. Dosti sem moral preterpeti. Solze, jezo, kujanje, do slabe jedi, — to je pa zadnje znamenje jeze. Potem pak sem izumel sredstvo, koje sicer nij pomagalo radikalno, vendar pa vsaj palijativno.

Radoslav (ga prime urno za roke). Doktor, sredstvo se dobo? Prosim, prosim!

Bežanec. Kakor hitro bi bila vtegnila dati kaka dama povod, izumel sem jej, se ve da le za mojo soprogo, skrivno nagnenje za tega ali onega. Moje pacientinje so vse zbolele iz skrivne ljubezni. To je dalo moji soprogi opraviti, o tem je hotela slišati in večkrat me je sama poslala k najnevarnejši, da bi prišla na sled ali pa izvedela nov simptom skrivne ljubezni.

Radoslav. In to je pomagalo?

Bežanec. Največkrat. Toda, ogenj prav za prav nij igrača, kajti baš kakor kriminalist vse

ljudi za zločince, tako smatra ona od tačas vse ljudi za zaljubljene. To je devetindevetdesetkrat komično, a poslednjič se lahko pripete strašne stvari.

Radoslav. Toda, ljubi bog, to vse mi ne pomaga v moji sedanji mučilni zadregi.

Bežanec. No, podaj se vže vendar od konkretnega do abstraktnega slučaja. Na koga je ljubosumna?

Radoslav. I, tega ne vem.

Bežanec. Najhujša stopinja. Teško bi se pomoglo. A ti!

Radoslav. Jaz, žalibože, to sam dobro vem.

Bežanec. Čuj, potem mora pa vendar biti nekaj na tem. — Ako si dal ti vtemeljen povod, nemam tu nič opravka. V takih slučajih so le izmišljene bolezni moja stvar.

Radoslav. Besedo ti dam, Bežanec.

Bežanec. To je zadosti. Povedi!

Radoslav. Ko sem na Dunaji študiral —

Bežanec. Moj bog. kako posezaš daleč nazaj. Tega je uže najmenje dvanajst let —

Radoslav. Štirinajst, doktor —

Bežanec. Kos svetovne zgodovine. Dovolj, da se vsedem. Tako, zdaj sem resigniran.

Radoslav. Tedaj, na Dunaji je živel po leti nekov mlad Rus sè svojo štiriletno hčerko.

Po naključji sem se seznanil ž njim. Postala sva prijatelja. On se ni mogel utolažiti zaradi izgube svoje soproge, ki je bila Kranjica ter umerla, ko je dala otroku življenje. Temu prijatelju se imam zahvaliti o sredstvih, da sem mogel nadaljevati svoje študije, zahvaliti se mu imam tudi o svojem blagostanji. On je šel nazaj na Rusko, kder je bil šef neke velike tergovske družbe. Jaz sem opravljal njegova posla v Avstriji, sem oskoboval lepo imovino njegove soproge in bil tudi varuh njegove hčerke.

Bežanec. Ej, ej, ta mora biti zdaj stara praeter propter osemnajst let.

Radoslav. Predlanskem je moj prijatelj umerl —

Bežanec. Za čem? Kot zdravnika mene to zanima.

Radoslav. Za mesce trajajočo boleznijo —

Bežanec. Mati je umerla v otročji postelji, oče v več mescih in hči bo prišla v leta —

Radoslav (očitaje). Doktor, on je bil moj najboljši prijatelj. Vedel je natanko za svojo smert, izročil svojo hčer nekovemu ruskemu institutu in jaz oskerbujem premoženje — skoro jeden milijon —

Bežanec. Brezi skerbi bodi, dekleta boš uže oddal in potegnil iz navskrižnega ognja Rozine ljubosumnosti. Ta slučaj je nevgoden.

Radoslav. Kakor stvar zdaj stoji je. Alice mi piše, da je zapustila institut ter bo prišla semkaj. Poslala mi je tudi nekovo zapečateno pismo očetovo, koje je imela izročiti meni, kedar bo stara osemnajst let. Baš zdaj sem je razpečatil. Le malo vrst je, pisanih v njegovega terpenja dnevih — (pokrije z ruto oči). Beri, doktor!

Bežanec (bere). „Te verste boš prejel, ko bo stara moja Alice osemnajst let. — Pošljem jo tebi, kajti le tebe ima še na sveti. Ako nisi še oženjen, ne izgovarjam želje, katero boš vgenil sam.“ — To je neprijetno položje. Rozi pa lista vendar nisi pokazal?

Radoslav. Brez vseh premiselkov bi bil to storil, a svaril me je nek notranji glas.

Bežanec. Hvalo bogu. Instinkt zakonskih mož. (Bere.) „Ako ši oženjen, našla bo Alica družino, prijateljico, sestro“ — No?

Radoslav. Baš ko sem prejel pismo, razlagala mi je Roza, kateri so po nesreči prišle v roke „izborne sorodnosti“ —

Bežanec. Fatalno branje!

Radoslav. Da bi je nikakor ne terpela, ko bi prišla katera mojih varovank v hišo, in to je dejala tako odločno —

Bežanec. Sè solzami, zagotavljanjem svoje nesreče —

Radoslav. In kakor piše, vtegne Alice priti vsako uro.

Bežanec. Da, to je res neljubo položje. To bo prizorov. Prepuščam vaju osodi. (Hoče iti.)

Radoslav (zaderžujoč ga). Toda strije, doktor! Menim, da me vendar ne boš pustil v zadregi.

Bežanec. Stoj, znabiti pomore moje sredstvo. Alice mora biti zaljubljena, zaročena.

Radoslav. V koga? S kom?

Bežanec. V tem sem jaz iznajdljiv — vsled vaje. Počakaj! Tu imam pismo tvojega svaka Bogomira, kermarja, ki je srečno prestal kapitanski izpit; piše mi: „Prihodnji teden bom prišel in ti nekaj zaupal ter prosil te posredovanja v nekovi zadevi, od katere je odvisna mojega življenja sreča. Teta ne sme ničesa izvedeti.“ — To je sicer vsa druga historija, on bi si namreč rad kupil barko, pa nema denarja, toda jaz bom odtrgal konec pisma. (Stvori to.) Ta mora biti zaljubljen v Alice.

Radoslav. Doktor, za kaj takovega se jaz nikakor ne dam upotrebljevati.

Bežanec. Se dam pa jaz. Jaz — iz prijateljstva.

Radoslav. Roza nama ne bi verjela.

Bežanec. Vtegneš imeti prav. Nezaupljive so ženske in zvite jih stvari ljubosumnost. Pa saj nama tega nij treba naravnost povedati. Moja Anica naj bo stvar vgenila, midva bova tajila, potem nijsva ležnika, in Anica bo tako prepričana, da bo tudi Rozo prepričala.

Bežanec. No, saj ona ne ve, da jo Bogomir ljubi — če ga še ne pozna —

Radoslav. In poslednjič bo prišel tudi Bogomir sam.

Bežanec. Do takrat imamo še časa. Tiho, Anica gre. Tu je mojega pisma začetek. Igraj, kakor da si v zadregi, obnašaj se skrivnostno, — o bog, družega mi nij treba reči. Saj si uže zdaj takov, kakor ubog grešnik pred preiskavo. (Glasno, mej tem, ko stopi Anica skozi sredo.) Da, ljubi sin, pred vsem pa najini ženi ne smete ničesa izvedeti.

Peti prizor.

Prejšnja. Anica in Minka (skozi sredo).

Anica. Česa ne smete izvedeti vajini ženi? No, na lepo zaroto sem zadela. Kako, gospod

nečak, sè tem starim svetnikom se pečate vi in sicer za hrbtom vaše mlade soproge? Preljubeznjivo! Tega, se ve poznam —

Minka. Ali, mama! Dobro jutro, sestranec!

Bežanec. No, kaj pa veš, draga moja? Govorila sva o — oj, no, stari, o čem sva govorila?

Anica. Prav, nečak, vi molčite, kar je zmeraj boljše, nego legati: O ve vtelesene slabe vesti, vi možje, možje —

Bežanec. Dragá moja, nehaj! Dosegla si uže verhunec svojega laskanja. Možje, dragi moj Radoslav, so po moje Anice mislih vsi brez razločka vragu zapali. Pa vendar ne morete brezi nas izhajati. O čem sva govorila, ko ste prišli?

Anica. Minka, nalegati naju hoče, — bodi pozorna in varuj se!

Minka. Ali, mama!

Anica. Nekovo pismo sta imela, jaz sem videla, nekovo pismo — no, tukaj je.

Bežanec (jej zastopi pot). Anica, tuje skrivnosti prosim respektirati.

Anica. Tedaj vendar skrivnosti. Zdaj je prišlo na dan. Gledi Minka, jaz sem dejala — skrivnosti. Minka, meni ne puste blizu, vzemi ti pismo!

Minka (stopi jeden korak naprej do pisma).
Kde? (Obstoji.) Ali, mama!

Anica. No, kaj zmeraj goniš svoj, „Ali mama!“

Minka (nekoliko oddaljena, gledajoča v list).
Pismo je strijčka Bogomira.

Bežanec. Vidiš? Najberže je pisal svoji sestri, Rozi.

Minka. (še zmeraj iz daljave). „Ljubi strijc“, se začjenja.

Anica. Tedaj je na-te? No, kar tebi, svojemu priženjenemu strijcu piše, to menim, bom, jaz, njegova prava teta vendar brati smela.

Bežanec. No, kaj hočeva začeti sè ženama? Ta otrok mi bo od daleč prebral vse pismo. (Minki.) Gotovo hočeš, da si pokvariš oči. (Anici.) Stvoriti, kar ne morete pustiti, jaz nijsem ničesa povedal, ničesa izblebetal.

Anica in Minka (planeti na pismo in bereti skupaj glasno).

Anica. Prihodnji teden po prišel —

Minka. Nekaj ima zaupati —

Anica. Teta ne sme vedeti. — Čakaj, sem si jaz to zaslužila?

Bežanec. Zdaj vidiš.

Anica in Minka. Od česar je neodvisna njegovega življenja sreča.

Minka. Zdaj je konec —

Anica. Kde je drugi del?

Bežanec. Več ne dobiti, drugi del je stergan, sežgan, ga nij več.

Anica. Trinog!

Minka. Od česa pa more biti odvisna strijčkovega živjenja sreča?

Anica. Zaljubljen je, to si vendar lahko misliš. To je navadna fraza. Živenja sreča, oj ti ljubi bog, potlej je pa vse drugačno.

Bežanec. Kako?

Anica. Ali mi nijsi tudi ti govoril takrat, ko sva se zaročala, o odvisni sreči svojega živjenja?

Bežanec. No, draga moja, saj še visi, a časi se vterga.

Anica. Se-li ne sramuješ, ker je navzočna tvoja hči?

Minka. Tedaj, strijček je zaljubljen.

Anica. Zanesti se smeš na to.

Bežanec (Radoslavu). Ali ti nijsem pravil, da boste padli na to?

Minka. Oženiti se tedaj hoče? Oh, mama, to je lepo, to je lepo; koga bo pa vzel, mama? —

Anica. Koga? To je baš vganka. Gotovo bo kaj lepega, ker medve ne smeve vedeti.

Bežanec. Oj, oj, oj!

Minka. Ko bi le vedeli —

Anica. Glavno stvar je stergal, sežgal, ta tihotapec, porednež —

Bežanec. Te-li nij sram v navzočnosti tvoje hčere?

Anica. In gospoda nečaka naj kedo pogleda, stoji tu kakor huda letina, in se nama tudi laže

Radoslav. Teta, saj nijsem ničesa rekel.

Anica. To me ravno jezi. Le urno naj se pove, kedo je ljubezni objekt? —

Bežanec. Stanoviten, Radoslav! Midva ne poveva niti jedne besede.

Minka (laskavo). Ali, papa!

Anica. Za boga, uže zopet ta, „ali“!

Minka. Ker bi pa z mama tako radi vedeli. Strijček, ti si sicer tako dober. (Laskavo.) Dragi, ljubi moj papa, če tudi se vedno rad šališ, vendar vselej rad skazuješ prijaznosti, (ga boža) skazal jo boš tudi denes; povedi no, le nekoliko in tiho pa berž povedi, papa, mama je uže nevoljna. (Bežanec in Radoslav zmajeta z ramami.) Oh, vidva sta hudobna. (Gre nazaj.)

Bežanec. Kaj meniš, Radoslav, ali hočeva povedati?

Anica. Vendar!

Minka. Oh, da, oh, da!

Radoslav. Ti segaš predaleč, prosim te.

Bežanec. Pojdi k sodnji, pa boš nedolžen.

Minka. Oh, da, pojdi k sodnji, prosim te, prosim.

Radoslav. Jaz ne prevziram nikake odgovornosti, jaz nimam nič opraviti sè stvarjo ter se priporočam. (Po sredi odide.)

Anica. Tak potuhnen, poreden človek. Tega bi se ne bila nadejala pri njem, in bila sem tako vesela, ko je vzel Rozo. Moj bog, stara je bila 28 let in on ima take dobre dohodke. Pa takov tihotapec!

Šesti prizor.

Anica. Bežanec. Minka.

Ležanec. No, tedaj vedve hočete vedeti, od česa je strijča Bogomira srečna odvisna?

Anica. Se ve, da.

Minka. No, da, papa.

Bežanec. No, gledita, otroka. (Anica in Minka stopite blizu njega.) Ako kaj visi od zgoraj doli, (pogledati na strop) mora na nečem viseti, sicer pade. Če se pa ne ve, kaj visi in tudi ne, na čem visi, tedaj se tudi ne more vedeti, od kodi visi, in to je vse, kar vama smem povedati.

Anica in Minka (skočite nadvoje).

Minka. Ali, papa, to je vendar nesramno.

Anica. Kaj meniš, da boš naju vodil za nos? —

Bežanec. Kaj pa vendar hočete vedeti?

Anica. Vedeti hočevi, kaj je še dalje imelo pismo v sebi.

Minka. Vedeti hočevi, v koga je Bogomir zaljubljen.

Bežanec. Tedaj zaljubljen je? Jaz tega nijsem rekel.

Anica. To sve vgenili.

Bežanec. No, ako vse vganete, vgeniti še konec. Jaz nijsem ničesa povedal, toda zgodba je resnična. Na Ruskem je umrl nekov bogat tergovec, Radoslavov prijatelj, Aleksij pl. Molden. Zapustil je jedino hčerko, Alice pl. Molden, Radoslavovo varovanko, 18 let staro, ki je zdaj v nekovem institutu na Ruskem. Bogomir je kermar in kermarji prijadrajo sè svojo barko v luko. Alice imovina znaša milijon.

Anica. O moj bog!

Bežanec. Zdaj vama nijsem povedal ničesa, in lahko vgibati, kar hočeti.

Minka. Rusinja — vendar ne iz Kavkaza?

Anica. Milijonarka v našo družino! (Pade na stol in joka.) O bog, ko bi bila moja ranjka sestra to doživela!

Minka. Kedaj bo pa ženitba, oča?

Anica (poskoči kvišku). Medve morave biti zraven. Jaz bom pri mladiču namestovala mater in krasno se bodevi oblekli, to ti takoj povem. Mantilo sè čipkami hočem jaz in Minka štiri nove obleke.

Bežanec. Toda, otroka —

Anica. Nič, nič, Bežanček, povem ti, da ne gre drugače.

Minka. In mama mora imeti svilno obleko vijoličine barve.

Anica. Saj bo le jedenkrat v življenji. Obleka mi bo služila ob enem tudi za kerst, kajti botra bom, to vem. (Ginena.) Dobri Bogomir, mene, edino sestro svoje matere bo gotovo honoriral, akopram milijonarko —

Minka. In nov klobuk moraš imeti.

Anica. In dekle solnčnik.

Bežanec. Vse boste dobili, vse, — ko bi le uže bilo tako daleč.

Anica. Ko —? Česa pa še manjka, Bežanček, česa manjka? Za boga svetega! Kako len stoji danes tu, kakor da ne zna dvigniti jezika.

Bežanec. Saj mi branite vedve sè svojimi klobuci, oblekami in milijonarko z vijoličnim kerstom in solnčnikom, da ne pridem do besede. Da, kedar so ženske pri opravi —

Minka. Papa, saj ne rečevi besede.

Anica. Takov je zmeraj, gledí! zmeraj!

Minka. No, saj je pa tudi res. (Bežanec se smeje.)

Anica. Kaj se pa smeješ in ne govoriš?

Bežanec. Kaj menite, da se kaj takega zgodi kar tja v en dan? On ubog kapitan in ona bogata Rusinja. Vgenili ste, da mladič damo ljubi. —

Anica. No, to je jasneje nego solnce.

Bežanec. Toda do ženitbe je še dolga pot. Zaradi tega je treba molčati, sicer se bode vse izpridilo.

Anica. To vелеva nama, sam pa je vse izblebetal. Črez moja ustna gotovo ne bo nič prišlo. — Toda Rozi moram takoj povedati. —

Minka. In jaz svojim prijateljicam Lini in Mini in Pepi in teti Rozaliji in —

Bežanec. Stoj, stoj, saj navajaš celo mesto.

Minka. Prijateljstvo ima pravice. Oj, in tako veselilo jih bo in Lina mi je tudi včeraj zaupala neko skrivnost, koja sicer nij bila skrivnost, pa me je vendar jezilo, da je nijsem vedela.

Bežanec. Vse je odvisno od tega, da se bo Bogomir mogel dami bližati, da bo njega in družino izpoznala, a to se mora z diskrecijo in fineso —

Anica. Ako je Radoslavova varovanka hči njegovega prijatelja, nič legljeje nego to. Povabimo jo! Roza mora po — njo —

Bežanec. Ko bi vse bilo uže vpeljano, ko bi prišla —

Anica. Za najinim herbtom. To je res, da bi človek jeze umerl. Hvalo bogu, da sem to zasledila. Vi možje bili bi vso stvar zavozili. Minka, prišla bo, in medve, zapleteni v igro, z Rozo vred ne veji niti jedne besede, kajti ona bi mi bila takoj vse povedala —

Minka. No, papa, lepe reči počenjaš.

Bežanec. Moja Anica ima prav, kakor zmeraj.

Anica. Da, sedaj, ko sta obtičala, izprevi-dita naopako.

Bežanec. Prevzemi ti celo zadevo, avertiraj Rozo, uredi sobo, napraviti se, kuhajte, pecite —

Anica. Urno, urno! Moj bog, ne vem, kde mi stoji glava. Minka kaj tekaš okoli. Urno, urno k Rozi! No, ko bi tega ne bila prinesla v

javnost, saj bi se bilo vse poderlo. O možje, možje! (Odide.)

Minka. Saj je pa tudi res, papa! (Gre za Anico.)

Sedmi prizor.

Bežanec (sam). No, sedaj so v teku, kakor mašine. Ogenj in plamen je dala nepričakovana novica in Radoslav sme biti zadovoljen z mano, kajti njegova varovanka je v kljubu vsem „izbornim sorodnostim“ kot zmagovalka prišla v njegovo hišo. A kaj dalje? V jedni uri bo vedelo celo mesto o tej čudni zaroki — in čudo bi bilo, ko bi vboga gospica prišla v zavetje brezi gerbe, ali černih pik, ali hromovih nog. No, jaz nijsem ničesa povedal, Anica je vse vgenila, nemam torej ničesa zagovarjati in le pisati hočem takoj Bogomiru, naj po nobeni ceni ne pride sem, kajti strašna reč bi bila to in vse bi prišlo na dan. Najboljše je, da pišem takoj tu v Radoslavovi sobi ter vzamem pismo na pošto. Bogomira perve dni tu ne potrebujemo in potlej se lahko govori o kupčiji zaradi barke. (Odide na desno stran.)

Osmi prizor.

Bogomir (pride skozi sredo, opravljen kakor pomorščak, popotno torbo v roci). Strijca Bežanca nisem dobil doma, tedaj se bom zdaj tu vstavil ter spustil mačka na dno. Dolgo tako ne morem ostati na suhem in ko bom imel svojo barko, hišo na čistih valovih, potem bom srečen, kakor bog. Prostost, mladost, zdravje imam, česa bi še potreboval? Prost je pa človek le na vodi. Prav prijetno je tu pri sestri, ima dobrega moža, brezskerbno domače življenje, toda za-me to nij. Jaz hočem še postati bogati strijc za Rozine otroke, za-nje hočem delati, in potem mi bodo morebiti dali jednega rumenolasega dečka, ako bodo katerega dobili, in kedar bo postal izvrsten pomorščak, bo podedoval po meni barko, da bi jo le preje sam imel. No, strijc Bežanec bo uže vedel svetovati. Sirena je krasna barka, in dober kup. Ko bi moja bila! Juhej! — O, saj ravno gre sestričina Minka, moja mala podgana. Hej, dobro jutro, zemska podganica!

Deveti prizor.

Bogomir. Minka (od leve strani).

Minka. Oj, dobro došel, strijček, kaj si uže tu?

Bogomir. Ste me li pričakovali?

Minka. Se ve, saj si očetu pisal —

Bogomir. In on vam je povedal?

Minka. Naravno. Vse vemo. To se pravi, strijček, meni moraš še enkrat vse prav nadrobno razložiti.

Bogomir. Tedaj je strije klepetal? Saj sem ga vendar preserčno prosil —

Minka. Ti ga slabo poznaš. In materi je vendar smel povedati pa Rozi, jaz pa svojim prijateljicam, saj me ne bove okoli pravile, — prav gotovo ne.

Bogomir. A to je zelo fatalno. Jaz sem obljubil molčati, ker je mnogo, prav mnogo konkurentov.

Minka. To menim, takova milijonarka; kako se pa imenuje?

Bogomir. Sirena se imenuje.

Minka. Sirena? Papa pa je dejal drugače, toda vse eno. Naj se tudi Sirena imenuje. Kako daleč si pa uže ž njo?

Bogomir. No — menim da bom imel prednost jaz.

Minka. Oh, to je krasno, to je krasno. To me veseli in bo delalo čast celi družini.

Bogomir. Tedaj meni tvoj oča pomoči?

Minka. Se ve, da. To se pravi, mama in Roza boste glavni pomagalki. Vse smo uže izmislili. Stvar je uže končana. Mama dobo vijoličine barve obleko in jaz solnčnik in tvoj svak Radoslav bo moral tudi odpreti svojo kaso —

Bogomir (ginen). Vsi mi hočete pomagati? O potem mora moja Sirena, rečem moja, imeti srečo.

Minka. No, se ve, da, srečo nad srečo. Vendar mi pa povedi, kakova je? Nij res, črna nij?

Bogomir. Popolnem ne.

Minka. Nekoliko črna pa vendar? Oh, izperva se bom malo bala, toda pozneje se je bom privadila, in če boš ti zadovoljen —

Bogomir. Ljuba zemska podganica! Vso reč bom dal na novo pobarvati, in izvolite si lahko barvo, zeleno, rudečo ali kakoršno hočete.

Minka. Fej te bodi! Kaj govoriš! To si prepovedujem, strijček!

Bogomir. In poslednjič, barva nij glavna stvar. Toda njen lepi život bi morala videti, povem ti, široka in polna — tako —? Ponosno je

opravljena. Saj jaz bi bil lahko še nekoliko počakal, kar zaljubil sem se v to stvar.

Minka. To se umeje. Toda „stvar“ se ne imenuje. Ne, strijček, tako se ne govori. Oh, ko bi jo mogla le videti, neizrečeno sem radovedna.

Bogomir. Kakor hitro bom jaz lastnik, dal jo bom fotografovati in potlej jo boste videli, — no, to boste gledali!

Minka. E, pojdi no, tega ne moremo čakati. Saj bo prišla sem, uže vemo.

Bogomir. Kaj neki še? Kako neki more semkaj priti?

Minka. To le nam prepusti, mama, Rozi in meni, me bomo vse naredile.

Bogomir. Jaz tebe ne umejem.

Minka. Iznenadejan boš. Prej bo tu, nego misliš. (V krog skakajoča.) To bo šala, to bo šala! Mama, pridi no ven, prišel je, tukaj je!

Bogomir (za-se). Strije si je gotovo napravil šalo, ali pa dekletce nij pri pravi pameti.

Deseti prizor.

Prejšnja. Anica.

Anica (razprostertimi rokami). Ljubi moj Bogomir — ginena sem, jaz sem jedina lastna sestra tvoje matere.

Bogomir. Vem, teta — a čemu je to še zdaj genilo tvoje serce?

Anica. Pri takem dogodku —

Bogomir. No, kaj se je pa zgodilo?

Anica (potegne ga na stran). Gledi, preje sem mislila, da bi za vse slučaje Minka bila tvoja soproga.

Bogomir (odstopivši). Oj, ljubi bog, ako mi pod tem pogojem hočejo zaupati svoj denar! (Glasno.) Toda, teta, saj vendar veš, ubog kapitan —

Anica. Mora gledati za denarjem, vem. Vendar, tiho, Minka ne sme zapaziti, da sem jaz imela to misel. Premetena ti je uže — zelo premetena. — Ti pa povej vsaj, kako je vse to prišlo? Kde si jo pa izpoznal? Na cesti ali na kakem balu ali v družbi? — Ti je li takoj dopala? In, kako si izvedel, da ima toliko denarja? No, se ve, kaj tacega se izusti, to mladi ljudje takoj vedo. Kakova pa vendar je? Je-li velika ali majhna? Blondina ali brunetka? Kako je bila pa opravljena, ko si jo izpoznal? — Nekoliko fantastično, mislim, ker je to moškim zmeraj po vseči. Le to še rečem — bog bo vse na dobro obrnil. Bogatstvo ne dela sramote, pravi moj soprog, ta ima vedno takove burke, toda v tem ima prav. Ali, Bogomir, kaj me tako gledaš?

Zmeraj mislim, da mi boš povedal, toda čakam in čakam, pa je nij besede iz tvojih ust.

Bogomir. Teta, zastonj poskušam —

Anica. Da, tako je, ako ima kedo serce, odprto serce na jezici! Vendar je pa to navada v moji rodbini. Tvoja babica in tvoj dèd sta bila tudi takošna. Ljubi bog, stari mož, še zdaj ga vidim pred sabo, ta ti je umel govoriti, kakor knjiga v treh zvezkih, proti njemu sem jaz prava gluhonemka, in baš tako tudi tvoja ranjka mati, lastna, jedina moja sestra. Vi drugi ste vsi bolje zaprti, a to imate po očetu, smeš mi verjeti. No, Bogomirček, zdaj pa vendar govori, povedi! Ravnaj se po materi, za boga, po moji jedini, lastni sestri!

Bogomir. Teta —

Anica. Zdaj bo — Minka, poslušaj — zdaj bo vendar govoril. No, „teta“, si dejal, to nij dosti, to nij veliko, to nij nič novega, toda, začetek je. Tedaj, teta — dalje, dalje!

Bogomir. Teta — —

Anica. No, to uže vemo, ne tetaj zmeraj — dalje!

Bogomir. Teta —

Anica. Bog nebeški!

Bogomir. Ljuba teta, jaz ničesa ne umejem, kar ste govorili. Koga sem izpoznal, kedo mora meni in komu moram jaz dopasti?

Anica. Kaj, ti tajiš meni, lastni sestri tvoje edine matere, sem hotela reči: lastni materi tvoje edine sestre. — Moj bog, saj sem vsa iz uma zbog te nesramnosti. In, ako ti povem, da vse vemo, da mi je mož dal pismo, to se pravi, prvi konec. Zdaj hočeš pa še skrivati pred menoj in pred tem nedolžnim otrokom.

Minka. Saj je tudi res, strijček!

Bogomir. No, tedaj pa vsaj povediti, kar vesti, kar je povedal strije in kar bi radi še vedeli.

Anica. Pogledite ga, potuhnenca! Toda, hvalo bogu, Roza gre sem. Pred svojo jedino sestro vendar ne boš imel nikakih skrivnostij!

Jednajsti prizor.

Prejšnji. Roza.

Roza. Dragi moj brat!

Bogomir. Draga sestra! Tudi ti sè takim slovesnim obrazom? Pojasni mi vendar stvar.

To-le zemsko podganico umejem komaj na pol, tete prav nič.

Anica. Misli si, Roza, taji, vse taji!

Roza (sentimentalno). Tudi meni, svoji sestri?

Bogomir. Za boga svetega, kaj pa vam čem razodeti?

Roza. To nij bila indiskrecija, ako sem skerbela za tvoje življenje — to je bilo sočutstvo, sesterska ljubezen. (Užaljena.) Ako ne bom ničesa izvedela, dobro — bom zaprla svoje sočutstvo v globino svojega serca, bom čakala. (Se joka.) In ako imaš še koga na sveti, ki je bliže tvojemu sercu, nego tvoja sestra, zaupaj tistemu! Moj bog! Saj mi je znano, da so sestre zmeraj in povsodi najzadnje. (Glasno ihti.)

Anica. In to moreš gledati merzlega serca? O možje, možje! Uboga Roza!

Minka. Zdaj, strijček, naredi konec! Kedar mati reče: „O možje, možje!“ takrat se je vtergala nit njenega potrpenja, to vem, ker se tako godi tudi pri očetu.

Bogomir. Roza nikari ne plakaj, teta ne zmerjaj me — saj bom vse razodel —

Roza. Ako jaz tega nemam izvedeti — grem.

Anica. Ostani vendar, dete, saj je uže omeščan.

Bogomir. No, da. — Svoj kapitanski izpit sem naredil in lastno barko si hočem kupiti, drugzega nijsem pisal strijcu.

Anica. O bog, zdaj pa še laže — in sè tako poštenim obrazom.

Roza (se zopet joka). Tega si nijsem zaslužila.

Anica. O svoji ljubezni, o svoji zaroki nam povedi! Strijcu si pisal —

Bogomir. Ljubezen? Zaroka? In to bi bil jaz strijcu pisal?

Minka. Meni je pa vse razodel, kar na mesti. Malo črna je in šalil se je, da jo bo dal na pisano pobarvati; hodi pa široko je dejal. Meni je takoj razodel.

Bogomir. Toda, ljubi bog!

Roza. Ako si ti Minki vse razodel, in meni, svoji lastni sestri — (joka se). Oj, to je neusmiljeno, to je kruto!

Anica. No, moj mož gre; zdaj mu bomo potegnili krinko raz obraz!

Dvanajsti prizor.

Prejšnji. Bežanec (sè pismom v roci).

Bežanec. Tako, pismo je gotovo. Mladič mora ostati oddaljen. (Kviško pogledavši.) Nebeški bog, Bogomir!

Anica. Bežanček, baš prav si prišel; tu se igra strašen prizor.

Bogomir. Hvalo bogu, strijc, ti boš izpričal, kaj sem ti pisal, ti boš vse pojasnil.

Bežanec (za-se.) To je krasno naklonilo, ves moj načert gre po strani.

Anica. Ali ti nij pisal, da je stvoril neko znanje —

Roza. Da se je hotel zaročiti? O bog, moja najserčnejša želja!

Minka. Z neko milijonarko. Ali nam nijsi obljubil toilette za ženitbo? Mama je tudi mislila, ne, tega ne povem, kaj je o kersti mislila.

Anica. Da bi te — odgovori vendar!

Bežanec. Saj mi ne daste besede, — komu hočem pa naprej odgovoriti?

Bogomir. Strijc, povedi, povedi vendar, naznani vse, kar je bilo v mojem pismu pisanega, jaz nočem ničesa prikrivati. Pokaži jim, da njih solz in očitanja ne zaslužim.

Anica. Ali si uže zaročen ali še ne?

Bežanec (za-se). Zaradi Radoslava moram nadaljevati, mu bom uže potlej vse pojasnil. (Glasno.) Da, ljubi dečko, kaj boš dalje tajil? Saj vidiš, da vse vemo, in saj je vendar tvoja teta, tvoja sestra, (Roza se joka,) tvoja sestričina. Vse te tako ljubijo, tvoja sreča je njih sreča in potem, si meni pisal — no, saj mi ni treba dalje govoriti. Moj blagoslov dobiš gotovo.

Anica. Mojega tudi.

Roza. Ta-le poljub, dragi brat.

Minka. No, hvalo bogu, zdaj bi bila skrivnost odkrita.

Bogomir. Strijc, strijc, kaj sem ti pisal?

Bežanec. Pusti zdaj to, pusti, ker smo vsi veseli. Objemite ga še enkrat, tudi ti, Minka! Nobene besede več, čestite nežno gibanje mladega serca. Ne govori, dečko moj — (pritisne, ga viharo na svoje prsi,) ne reci niti ene besedice ne!

Bogomir. No, naj bo v božje ime, naredite z mano, kar se vam poljubi! Zaljubljen sem, zaroben, oženjen, karkoli želite.

Roza. To je srečen dan, teta!

Anica. Ko bi ga bila tvoja ranjka mati doživela!

Bežanec. Sedaj, dečko, pojdi na vert, naj se nekoliko pomire. Ženske se morajo jokati, —

ako jim pride sreča v del. Toda, da si jim tako prideržaval veselje, to je bilo ostudno! (Odpelje Bogomira, mej tem, ko imate Minka in Anica opraviti z Rozo, koja se je vrgla na stol.)

Zastor pade.

Drugo dejanje.

(Baš tista dekoracija.)

Prvi prizor.

Radoslav (z akti pod pazduho, klobukom in palico, pride skozi sredo). Nemam miru, laž mi je zoperna in čemu laž? Oh, nedostojna bi bila, kakor je nestanovitna. V pol ure je Alice lahko tu in potem bi bilo vse odkrito. In jaz bi vpeljal svojega dobrotnika otroka v njegov novi dom, jaz bi ga skrivaje vpeljal, kakor krivično blago? To bi jaz stvoril Alici in moji Rozi? Če tudi je ljubosumna, kar nij pametno, vendar je razumna,

dobrohotna žena in me resnično ljubi. Dejal jej bom, da se je doktor šalil, da je vse resnica, kar se je govorilo o njenem bratu Bogomiru in o Alici. To je komaj potrebno, saj pozna strijca in gotovo mu nij verjela, kakor radovedna teta in lehkoverna njena hčerka, kateri ste se takoj vjeli v past. Roza je previdna in nezaupljiva, gotovo, da mu nij verjela, in če mu je, jaz rečem le jedno besedo in vse jej bo jasno. Jaz se nočem Rozi legati, povedal jej bom vse in verjela mi bo.

Drugi prizor.

Radoslav. Roza (od desne strani).

Roza. Oj, si vendar tu, Radoslav! Kako sem te pogrešala v pretekli uri! — Kaj nijsem mislila, kaj ne občutila! Malo nevolje, malo užaljenja, a potlej vendar zopet veliko veselje.

Radoslav. Roza! jaz ne vem, kaj vam je doktor povedal, toda sedaj mora postati vse jasno —

Roza. Oj, ljubček, saj je vse jasno. (Smi-joča se.) Ali boš še ti tajil, ti diskretni odvetnik? — Ne trudi se, Radoslave, saj vemo vse!

Radoslav. Odkritoserčno dajmo govoriti —

R o z a. Odkritoserčno? Da, zdaj, ko vse vem, zdaj hočeš biti odkritoserčen, preje pa tako skrievanje! Pravo za pravo bi imela biti huda, toda, veselje je preveliko. Dobri moj brat! Zmeraj sem bila nasprotnica njegovega vodnega poklica, kajti, kedor ne utoni, umerje za zlatenico in vsi se podivjačijo v brezdomovinstvu —

R a d o s l a v. On si je pa izbral ta stan.

R o z a. Ali zdaj ga bo popustil, doma ostal, morebiti blizu nas, živel bo v obilnosti, v bogatstvu, srečen — in (oklenivši se ga okolu vratu,) za to se imamo zahvaliti vendar-le zopet tebi, tebi, mojemu ljubemu, dobremu, Radoslavu, tvojemu prijateljstvu z očetom in tvoji skerbi za hčer.

R a d o s l a v. In to vse res verjameš, Roza?

R o z a. Saj za gotovo vem.

R a d o s l a v. Ko bi me hotela mirno poslušati.

R o z a. Mirno? Ne, tega ne morem, prepolno je moje serce. Svojo molčljivost hočeš zagovarjati? Oj, ljubček, tega nij več potreba. Saj jaz nijsem prav nič huda, kakor vidiš, tedaj ne govori ničesa!

R a d o s l a v (za-se). Nij moči jej razložiti, oborožena je zoper vsako pojasnenje. (Glasno.) Roza, pusti me, naj vendar govorim —

Roza. Tedaj vendar? No, čas je uže. Poslušala bom in niti jedne besede ne bom vmes rekla. (Usede se.)

Radoslav. Vse, kar ti je doktor, tvoj dobri strijc —

Roza (se zasmije). Ne, Radoslav, kedar o tem govoriš, se moram smijati. Ko bi bil ti videl, kako se je hotel šaliti, pa ga je vendar resnost premagala. Saj ga poznam, saj sem bila dve leti v njegovej hiši. Vedno draži, a dobro vendar meni, ako se tudi šali z najresnejšimi stvarmi.

Radoslav. Gotovo, gotovo, a ta zgodba z Bogomirovo ljubeznijo —

Roza. Ne, Radoslav, tu moram pa zopet vzeti strijca pod varstvo, — on smatra to za resnico, — da, prav gotovo!

Radoslav (za-se, obupnostno). Je-li moči misliti? Laž, še tako derzno, verjame vsakedo, resnica pa se noče niti poslušati ne. (Glasno.) Roza, nikari ne verjemi —

Roza. Da, to verjamem. Z nami, ženami, se je hotel šaliti, a ko je Bogomira pozdravil —

Radoslav. Bogomira? Je-li uže tukaj? (Vstrašen.) Tukaj?

Roza. Se ve, da. Oj, ta je hotel tudi taji, pa še nij dosti izurjen v ležeh, kakor strijc, in v molčljivosti, kakor ti, kajti proti Minki se je

bil izdal in razodel je potlej, kaj pa je hotel, da je zaljubljen v tvojo varovanko in tako rekoč, zaročen. Teta je uže govovila o ženitbi, o kersti —

Radoslav. Bogomir je obstal? Neumno!
— Sè strijcem je preje govoril, kaj ne?

Roza. Ne, strijc je prišel baš k začetku, oterpnel je, kakor podoba, ko je Bogomira vgladal; v zadregi je bil, ker je preje vse izpovedal.

Radoslav. In Bogomir je vse to razodel? (Za-se.) Morebiti naključje promeni v resnico, kar si je doktor izmislil v svoji prevzetnosti. Jaz tega še ne morem umeti in tudi verjeti nočem. (Glasno.) Roza, ne prepustiva se takoj veselji, ne zidajva si zlatih gradov, kateri lahko v hipu izginejo.

Roza. Černovidec, pedant! Ne, zdaj te moram resno ošteti, Radoslave! Vidiš, kako se veselim, smijala bi se rada, a borim se sè solzami veselja, ti pa mi hočeš ogreniti to srečo z dvomi. Povedi mi rajši, kako in kedaj bom mogla izpoznati ljubega dekleta ter ga pritisniti na svoje serce?

Radoslav. To je ravno glavna stvar. V četert ure vtegne biti Alice tukaj. „Sè prihodnjim vlakom“, tako je pisala.

Roza. In to mi stoperv zdaj poveš? Radoslave, Radoslave!

Radoslav. Roza, denes zjutraj, ko sem ti hotel povedati, brala si „izborne sorodnosti“ —

Roza. Ter razlagala tebi, da nočem Otilije v hišo. Si-li čisto pozabil na „izborne sorodnosti?“ Charlotte nij imela nikakega brata, tedaj Otilija tudi nij mogla biti njegova nevesta. To izprominja vso stvar. Zdaj pa le urno na kolodvor po-njo. Oj, ne morem pričakati trenutja, ko jo bom pritisnila na serce, to sestro, Bogomirovo nevesto, tvojega prijatelja hčer. Kaka trojna pravica do moje ljubezni! Jaz grem po ruto in klobuk in bom takoj tu. Kolika sreča za-te, Radoslav, da nemam več časa za pridigo. O neumne „izborne sorodnosti!“ (Odide na levo stran.)

Radoslav (sam). Ali mi je pustila, da bi jej bil povedal resnico? Mundus vult decipi. Le igrajte z ležjo, rastla bo kvišku ter naposled pre-raste celo vašo glavo! In kako je bila srečna sè prevaro, kako se jej je širilo serce za ubogega otroka! Sprejela jo bo z najserčnejšo ljubeznijo, Alice bo našla domovino in sestro, kakor si želel, nepozabljivi prijatelj. Vse se vdaja, kakor pred dvema urama nijsem mogel upati, zaradi leži, se ve, da, toda, jaz je nijsem izumel, zastonj sem skušal, toda, ali se mi sme dopadati?

Roza (sè klobukom in plaščkom). Tu sem, zdaj pa le urno, urno, Radoslav! Vlak je baš zdaj

signaliziran. Jaz bi jej bila vse boljše, prijetnejše pripravila, ko bi ti ne bil tako čuden.

Radoslav. Jaz?

Roza. Toda, prijaznejše, serčnejše bi je ne bila mogla sprejeti nikoli in to je vendar glavna stvar.

Radoslav. Roza, obljubi mi, da ne boš niti z besedo niti sè kakim opominom pokazala, da vtegne Alice — postati morebiti naša svakinja, — morebiti, pravim. Ona sama še ne ve tega in vse bi se lahko izpridilo.

Roza. Dobro, obljubujem, da si mi bo težko. Toda, da bi še ničesa ne vedela, — moral bi bil slišati Bogomira, da je popolnem prepričan.

Radoslav. Bogomir? To mi je in mi bo ostalo nerazumno.

Roza. Tu govoričiva in govoričiva ter trativa čas. Ako mi nočes dati roke, dobro, grem pa sama. (Obstane.) Radoslave, Radoslave, ti si razmišljen, v zadregi. Ko bi pa le kaj družega bilo zadej. (Nazaj prišedša.) Radoslav, ako moja prva slutnja —

Radoslav. Urno, urno, vlak mora biti uže tukaj. (Vzemši klobuk in palico, za-se.) Zdaj je le izvoliti mej njeno ljubosumnostijo in ležjo; jaz si izvolim laž in jej ne povem ničesa. (Glasno.) Tu sem, dete, tu sem! Tu je moja roka in zdaj Alici —

Roza. Nevesti našega brata —

Radoslav. Gotovo! — Nevesti — našega brata — naproti! —

(Peljoča se za pod pozduho odideta skozi sredo.)

Tretji prizor.

Minka (koja je uže na konci prejšnega prizora mej vrati na desni strani se prikazala, zleze noter in gleda za Radoslavom in Rozo). Roza je šla po ruto in klobuk sè tako naglostijo, da me še zapazila nij. Zdaj se z možem pod pazduho peljeta, zjutraj pa sta se prepirala, to se je videlo. Da se dade prepirati, umejem, — ali, tako hitro spraviti se — tega mi nij moči umeti. Pri mama trpi to najmenje štiri in dvajset ur. Zdaj sta zavila v drevored, tedaj sta šla po koga. Res — nevesta. Prišla bo sè tem vlakom. „Nevesti našega brata naproti,“ je dejal Radoslav, se ve, kakor da bi mu bila prilepljena vsaka beseda mej zobmi, ali izgovoril jo je pa vendar-le. Bog! to je bil trud, predno smo izvedeli od mož to veliko skrivnost. A mama moram takoj povedati, da pride. Medve morave vendar biti zraven pri prvem snidenji z

Bogomirom. Takov-le zaljubljen parček, to mora biti lepo!

Človek mora pa to tudi sam videti. Če bi bila res nekoliko črnkasta? Lina meni to, Mina, koja je baš zraven prišla, je temu vgovarjala, a teta Rozalija je hotela, da je uže videla Amerikanko, o koji se nij vedelo, če barve ne izgublja. Martinjakovi so pa govorili celo o Samojedkah in Kalmukinjah. Bog! te zmeraj bero svoje debele, čudno počerkane ruske knjige ter se ponašajo sè tem. — Ljubo mi je, da je tudi Radoslav obstal, kajti vsa historija se mi je kaj čudna zdela. Najpreje se je imenovala Alice, potem Sirena, potlej zopet Alice; najpreje naj bi ničesa ne bili vedeli, zatem naj bi bili molčali, in zraven očetov obraz, to jaz poznam! Moj bog! tukaj govorim in tratim čas, kajti mama moram poklicati, ko bi bila zamudila, bi mi nikedar ne odpustila, in denes je uže dvakrat gerbančila čelo, kar znači, da se bližajo njene muhe. Papa gre z Bogomirom. Rada bi čula — toda mama mora semkaj, skrajni čas je uže. (Odide na levo stran, ko Bežanec in Bogomir vstopata skozi sredo.)

Četrty prizor.

Bežanec. Bogomir.

Bežanec. No, dečko moj! zdaj veš vso zgodbo. Trudil sem se neizrečeno, predno sem ti dopovedal. Uf! (Verže se na stal.) Ako se na vodi ne umeješ bolje sukati, nego na kopnem, se boš pri prvi vožnji potopil.

Bogomir. Tedaj moram biti zaljubljen?

Bežanec. Črez in črez.

Bogomir. Jaz, ki žensk pravo za pravo terpeti ne morem —

Bežanec. Tvoja misel nij naopačna — pravo za pravo —

Bogomir. Jaz bi se hlinil, da se hočem ženiti?

Bežanec. Hlimba je potrebna pri vsem, kar se tiče ženitbe.

Bogomir. Jaz, ki ne mislim na drugo, nego na prosto mornarsko življenje?

Bežanec. No, tedaj ne boš prišel v nikako nevarnost — na suhem.

Bogomir. Kako se pa vendar imenuje mojega serca zaklad?

Bežanec. Dobro, da misliš na-nj. Se uže uči — zove se: Alice pl. Molden.

Bogomir. Alice pl. Molden. Zapiši mi to, strije, to si moram zapomeniti. Ime nij naopačno, a teško se zapomeni. — Kakova pa vendar je?

Bežanec. Tega ne vem, tudi nij važno.

Bogomir. Tako? Se ve, da. Čemu je pa vsa ta komedija?

Bežanec. Moj bog, taka borniranost! Kako si neki napravil svoj kapitanski izpit? Dvajsetkrat sem ti vse razložil. — Tu gre za zakonsko srečo tvoje sestre — Roza je ljubosumna —

Bogomir. Na to Alvino pl. Mulden?

Bežanec. Alice pl. Molden. Ljubosumna, povem ti.

Bogomir. Kaj svak ljubi to Asmindo pl. Malten?

Bežanec. Alice pl. Molden. Saj je še ne pozna, zadnjič jo je videl, ko je bila stara štiri leta.

Bogomir. Kako pa more biti sestra ljubosumna, to je pač bedost!

Bežanec. Se ve, da. Zdaj vprašuje ta, kako more biti žena ljubosumna? Da, ko bi se to vedelo! Ljubi dečko, v svojem brezzakonskem stani, sè svojimi mornarskimi nazori ne umeješ tega. Misli si, da je to faktum. Ona je ljubosumna. — Mlada dama, Radoslavova varovanka mora v hišo.

Bogomir. In to je baš tista Albertina pl. Hulden!

Bežanec (kriči). Alice pl. Molden. Če se bom še kedaj pečal sè takimi zadevami, bom izpil sam ves sok sladkih korerinic sè salmijakom, kar ga zapišem celo leto!

Bogomir. Brrrr! To je pač imenitna doktorska prisega!

Bežanec. Kde bo ostala uboga sirota? — Da, ta, — ne bom imenoval nikakega imena, sicer me boš spravil iz uma. Roza v svoji ljubosumnosti bi je ne bila sprejela, po nobeni ceni. — Ali poznaš ti nekeve bukve Goethe-jeve: „izborne sorodnosti?“

Bogomir. Ne, strijc, preje bi poznal Adino pl. Wulfen.

Bežanec. Ne derzni se mi, še kako ime izgovarjati; jaz ti je bom zapisal na listič in ti ga boš prilepil znotraj v klobuk. To se ne bode čudno zdelo, ako ime svoje ljubice povsodi zapisavaš.

Bogomir. Če pa denem klobuk na glavo?

Bežanec. No, tedaj ga boš del prav na lase. Zdaj pa me ne moti zopet! Kot Otilijo nij hotela Roza damo —

Bogomir. Alice, strijc, Alice, ne Otilija — o, zdaj uže vem.

Bežanec. Tiho, pravim. Toda tvojo ljubico, tvojo nevesto — bo priserčno sprejela, brezi ljubosumnosti. To je čudno pri ženah, — ako le mislijo, da kedo drugi katero ljubi, nemajo nikakega suma več, in vendar to še ničesa ne dokazuje. Kratko in malo, Roza dekleta ljubi, znabiti tudi izpoznava svojo bedost, a na to se ne zanašam, — vsakako pa je rešena njena zakonska sreča, in tebi nij treba družega, nego da ostaneš pri tem, kakor da si strastno zaljubljen v dekleta.

Bogomir. Ali, če zdaj dojde, prišlo bode, ker se midva še nič ne poznavava, vse na dan.

Bežanec. Saj je še ni tukaj in ti moraš kakor hitro moči, zopet oditi.

Bogomir. Tako!? To je res gostoljuben sprejem.

Bežanec. Da, dečko, to izvira iz okolnosti.

Bogomir. No, odkrito povedano, jaz sam hrepenim uže po tlaku, ki se ziblje pod nogami.

Bežanec. Kaj se ti še ne ziblje dosti!

Bogomir. Da se menim o čem drugem, strijc, — kar sem ti pisal — z mojo Sireno, kako je?

Bežanec. Alice, dečko, Alice.

Bogomir. Ne, Sirena, strijc, Sirena, — to jaz popolnem poznam, — moja barka, kojoj sem

hotel kupiti, za katero sem te prosil 10.000 tolarjev, in ki je zavarovana.

Bežanec. Dete, kde hočem jaz ubogi doktor, z majhnimi dohodki, dobiti 10.000 tolarjev?

Bogomir. Tako? In moje pismo zlorabiš za take stvari? Strije, jaz bi vam vsem pomagal in vi ne stvorite za-me ničesa! Če bi pa jaz ne hotel, če bi vse po pravici povedal, če bi teti —

Bežanec. To bi ti kmalu naredil. (Tišči mu usta.) Tiho! Tiho! kajti stoj, — denarje imamo tudi mi, milijonarka, kakor pravi moja Minka —

Bogomir. Milijonarka? Kedo je pa uže zopet ta?

Bežanec. Dečko, nepogojno me ubogaj, ne vprašuj!

Bogomir. Dobro. Toda, stavim vendar jeden pogoj. Ti mi obljubiš, ako bo šla naša nakana po strani, ako se bo naš načrt prevotlil, ako se zavozimo na peščino, ako bi vtegnil jaz pri tej komediji obtičati, da me boš iz zadrege rešil ter izpeljal zopet na prosto morje.

Bežanec. Obljubim, dečko moj, to nij več nego pravično. Ti ne boš v zakona mreži obtičal, zanašaj se na-me. — Si-li zdaj zadovoljen? Dobro. Skušaj tedaj, da prideš proč, kar najberže moreš.

Bogomir. Kaj bodo pa Roza, svak, kojih še pozdravil nissem, mislili o meni, in teta in Minka, hej?

Bežanec. Reci, da hočeš svojo ljubico mej potijo srečati, potlej pak piši, da so te iznenadoma poklicali na barko.

Bogomir. Da, ko bi le uže imel barko.

Bežanec. Za-to bom skerbel jaz. — Radoslav mora tudi nekaj stvoriti za nas, ker mi za-nj toliko storimo. Pojdi, zdaj greva k Rozi. Kratko se poslovi, in zberi se, Alice pl. Molden se zove.

Bogomir (za-se). Svojo barko, svojo Sireno bom imel. (Glasno.) Strijc, vse stvorim, kar želiš, kajti vedi, jaz sem res ves zaljubljen v krasno, ponosno —

Bežanec. Zaljubljen? Kaj — v Alico?

Bogomir. O bog obvaruj; v Sireno, to je krasna barka.

Bežanec. Dečko, ne mešaj vsega navskriž, zberi se, še jeden četert ure. Zdaj gre za vse: za srečo tvoje sestre, za osodo uboge sirote, za tvojo barko —

Bogomir. Ti stojiš na krmilu, strijc, prepelji nas skozi. — Stoj, še nekaj, kako se uže zove?

Bežanec. Moj bog! Alice pl. Molden. Pojdi, greva, saj si ne boš zapomenil tega, a tu sem jaz in govoril bom za-te. (Oba odideta na levo stran.)

Peti prizor.

Roza. Alice. Radoslav (vstopijo skozi sredo).

Roza. Tu smo, in zdaj, Alice — (objame jo), še jedenkrat: dobro došla, Alice, prijateljica, sestra!

Alice. Ali to res nij sanja? Zopet imam domovino! Komaj četert ure vas poznam in uže se mi zdi, kakor da mi niste bili tuji nikedar. Oj, prijetno je tu bivati, slovansko domače življenje — in, ali sem res dobro došla?

Roza (da znamenje očitanja).

Alice. Ne, ne, saj ne dvomim, a če sem tudi sicer serčna, samostojna, vendar sem mej potijo imela različne misli in serce mi je v strahu tolklo, ko se je vstavil vlak. Ali pa ne boš motila mladega zakona, sem si mislila, ker vem, da so mladi ljudje radi sami. Ko bi se jaz omožila — Roza, ti se smeješ in Radoslav ti daje znamenja? Oh, pustita me nekoliko kramljati, tako prav iz serca, in ako pride kaj brezumnega vmes, kaj to škoduje vama? — Daj, naj te še enkrat

pogledam, Roza! Tako — (dene roke na oči), zdaj bom videla tvojo podobo, tudi če te ne vidim. To je Roza! (Pogleda kvišku.) To pa je Radoslav, prijatelj mucelj, kakor ga je imenoval papa. (Rozi.) Radoslava sem si pač drugačnega mislila, nekoliko mlajšega, kajti papa je vedno govoril o berdkem dijaku. Toda, naj bo kakor je, bolje si mi po vseči, nego sem si mislila. Nij res, Roza, da je prijazen mož? — Tiho, tiho, gizdavega ne smevi storiti mojega (sè priklonom), milostnega gospoda varuha. Da, kadar mislim na varuha, dozdevaš se mi zopet mlajši, nego sem si mislila in „varuha“ te ne bom imenovala — brat. Saj sta mi vidva brat in sestra.

Roza (tiho Radoslavu). Brat in sestra, si-li čul? Jaz se ne morem dalje zderžavati, povedala jej bom, da Bogomir —

Radoslav (baš takisto). Roza, ne izpridi vsega, jaz te zarotim. (Glasno.) Mlada moja prijateljica je uže varstva skoro popolnem prosta. Prosto si lahko izbereš osodo in prosto gospodarstvo črez tvojo imovino je prepustil oča tebi, jaz sem le formelno tvoj varuh.

Alice. In sè sercem brat moj. (Ginena.) Dobri moj oča! Toda ne gledita me sè takim začudenjem, on je vedel, kaj je delal. Pol otroka še, sem uže bila njegov tajnik, njegov kasir; vo-

dila sem njegovo korespondenco, njegove knjige. Ko je moj papa umerl, ne vem, odkodi sem dobila take moči, sem vse zaprla, zračunila, disponirala, razvezala zaveze in vse je šlo dobro. — Toda, v institutu je šlo slabo, ljuba Roza, zelo slabo, in ko bi ne bil papa odločil, da moram do osemnajstega leta ondi ostati, jaz bi bila ušla. Ne, da bi ne bila vseh rada imela, ali vse se mi je nekako otročje zdelo, tudi nijsem bila nikedar niti sama niti svobodna. Oj, kako sem zavriskala, ko sem postala stara osemnajst let, kajti vama hočem odkritoserčno povedati, o svoji prihodnjosti sem bila uže naredila prav jasen, odločen in terden sklep.

Roza. Tako? Sklep si bila uže naredila? Čuješ, Radoslav?

Radoslav. Alice, potovanje te je moralo vtruditi — pozneje —

Alice. Vtruditi? Kaj neki še? Jaz nemam takih čutnic, kakoršne je imela polovica instituta. Jaz vama to pripovedujem —

Šesti prizor.

Prejšnji. Anica. Minka (skozi sredo).

Anica (brezi sape). Roza, Radoslav, videla sem vaji mimo iti na kolodvor ob časi vlakovega

prihoda. — „Nekoga pričakujeta,“ sem dejala sama pri sebi in zdaj je pritekla Minka ter je hotela po vsej sili —

Minka (polutiho). Mama, saj je tukaj!

Anica (poklonivša se). A, tujka! Roza je-li ta tista?

Roza. Alice pl. Molden —

Radoslav. Moja varovanka —

Roza. Naša gostinja.

Anica. Saj vem, saj vem, poznam vso historijo, in jaz sem teta Anica, Rozina teta, Bogomira teta, jedina sestra njegove lastne matere, in ta je moja Minka — (potegne jo naprej).

Minka (v zadregi). Oh, mama —

Anica. Tedaj pa nijsi moja. (Tiho Minki.) Če so le pravi, žlahtni biseri, ki jih nosi na zaponcih? Ima jih lehho.

Minka (tiho). Mama, pogledite ruto, klobuk, verižico pri uri —

Anica. Dete je vedno boječe v navzočnosti tujcev, ker še nij bilo daleč od domačega ognjišča. Bežanec nema nikoli časa zaradi svoje nesrečne prakse, kajti vedno je kedo bolan, bog znaj, kako je to. Toda. Minka, dovolj je zdaj ali pa bom huda, gospica nij tujka, prišla bo v rodbino, saj vemo —

Radoslav (v najhujšej zadregi). Alice, gospa doktorica je Rozina jedina sorodnica in meni, ker ti pri nas —

Alice (vesela.) Radoslav, teta ima prav in jaz jej rečem takoj: teta Anica pozdravljam vas, teta Anica. Minka, medve bove uže postale prijateljici.

Minka (za-se). Toda črnkasta nij prav nič, saj ne v obrazi.

Anica. Vidiš, Radoslave: Denar dela serčnost, pravijo, a prevzetnosti ne vzbuja vselej, to se vidi. Ljuba gospica, saj bom prav rada vaša teta postala. Bogomir vam je že gotovo pravil o meni, da, to vem, da je stvoril Bogomir. Pestovala sem ga, kakor svojega otroka in kerstna botra njegova sem, tega nij nikedar pozabil. Pozneje je postal, bog mi grehe odpusti! pravi cvet, a tega nij bil kriv on, temuč moj svak, koji ga je naopačno odgojeval, ali serce je ostalo dobro, verjemite mi! — No, jaz se ne morem sama hvalliti, jaz ne vem dosti govoriti, toda on vam bo uže povedal, kaj je bila teta Anica vedno za-nj. Da, Bogomira, — vam moram reči — tega jaz ljubim.

Radoslav (zastonj poskuša, jej seči v besedo). Roza, Alicino blago bo zdaj uže tukaj, bi-li ne hotela Alice v njeno sobo —

Anica. Jaz grem pomagat, jaz bom pomagala izkladati vse ruske reči in Minka mora gledati. — Ubožica tako nikedar ne vidi kaj posebnega, nij res, Minka?

Minka. Oh, da, mama!

Anica. In zraven vam bom pravila o Bogomiru, ko je bil še tak-le. Tu človek ne pride do besede, saj vidite, gospod nečak sili zmeraj vmes. Toda, nečak, pustite mi, da saj jedenkrat razložim gospici —

Radoslav. Ljuba teta, pozneje, pozneje.

Roza. Alice se mora izpočiti, tetka, po takem potovanji —

Anica. Tu bom jaz pomagala. Moje krepilne kapljice, koje vselej jemljem, kedar se z mozem skregava. Brezi njih bila bi uže davno pokopana. Ko bi jih bila vzela ti, Roza, denes zjutraj, ko sta se prepirala z Radoslavom zaradi „izbornih sorodnostij“ —

Roza. Tetka, prosim, prosim, pusti Alice nekoliko —

Alice. Ti si tako dobra, Roza, toda, jaz sem res prav čversta, ne potrebujem ničesa, le papirja, peresa in črnila bi te prosila. Obljubila sem svoji dobri profesorici takoj naznati svoj prihod, le pod tem pogojem me je izpustila samo in osem dnij preje. A, tu je tvoje pisalno orodje.

Radoslav. Bi-li ne hotela v svoji sobi?

Alice (pri pisni mizi). Ne. O le govorite, pri-povedujte si, karkoli hočete, jaz slišim in pišem ob enem, tega sem se naučila — (usede se in piše) najprej pri kupčiji in potem v institutu.

Radoslav (potegne Rozo na levo stran, tiho). Rozika, če ne vstaviva tetine zgovornosti, koja ima vedno svoj izvir pri Bogomiru, izpridimo vse.

Roza (ravno tako). Da, kaj hočem stvoriti? Ko bi izperva bil imel zaupanje va-me, a zdaj ve uže tudi teta o „izbornih sorodnostih,“ jaz sem blamirana, osmešena — in ti si kriv. (Dalje tiho govorita, Roza klaverna, Radoslav ognjeno.)

Anica (Minki). Njena postava je inozemska, prav čudna?

Minka. A černa nij, roka je bela kakor sneg, moja je bolje rudečkasta. — Mama, Radoslav in Roza se prepirata, gleda no, kako ona zgornjo ustnico krivi, in on neprestano maha z roko v zrak, — delata prav tako kakor ti in papa. — Kde je neki papa? A, ravno gre z Bogomirom. Zdaj bo lepo in videla se bosta oba. To bo prijetno! Pazi, kako se bosta zaljubljenca obnašala. Lini sem obljubila vse prav natanko poročati.

Sedmi prizor.

Prejšnji. Bežanec in Bogomir (od leve strani).

Bežanec. No, tu ste vi zbrani. Rožo smo iskali po celi hiši, po solnci smo tekali do kuhinjskega verta, kajti Bogomiru se mudi, posloviti se hoče.

Roža (pride blizu). Bogomir hoče oditi?

Anica (steče k Alici). Gospica, ne vstrašite se, Bogomirček je tu, Bogomirček —

Alice (ne pogledavša kvišku). Prosim, prosim, še jeden trenotek, še adresu bom zapisala.

Bežanec. Da, on hoče iti, ne da se vstaviti; nepoterpežljiv je, ker jo je zopet videl, — saj veste, kedor je zaljubljen, zaljubljen kot on —

Anica. A zaradi tega mu nij treba oditi.

Bežanec. Da, on mora iti, pravi Radoslav. Srečal jo je na postaji, in ta nepoterpežljivost, kedo mu more zameriti? „Strije“, je dejal meni, „ko bom blizu nje, objel jo bom pred vsemi ljudmi, jaz ne morem drugače, kajti jaz jo strastno ljubim, ognjeno!“ — Ali nijsi tega rekel, dečko? Govori!

Bogomir (prav mirno). Da, gotovo, objel bi jo, pred vsemi ljudmi.

Bežanec. No, zdaj čujete!

Alice (vstane). Prosim, Radoslav, tu je moj list. (Vsi se pomekno nazaj, tako, da si stojita Bogomir od desne, Alice od leve strani nasproti.)

Minka (Anici). Zdaj bo, objel jo bo pred vsemi ljudmi! (Bogomir in Alice sta se pogledala malomarno in brezi vsakega znamenja začudenja.)

Bogomir. In zato, sestra Rozika, sem prišel, da se pri tebi poslovim.

Alice (prav malomarno). Ta mladi pomorščak je tvoj brat, Roza!

Roza. Moj jedini brat!

Bežanec (Radoslavu). Kedo pa je ta dama?

Radoslav (polutiho). Moja varovanka, Alice — zdaj pa imaš svoj del.

Bežanec (vstrašen). Moj bog, tedaj smo pri krizi!

Anica (približajoča se Bežancu). Ta dva se obnašata, kakor da se ne bi poznala.

Bežanec (drugim, ki ga izvedavo gledajo). Zadrege je, sama zadrega, verjemi! Tak-le zaljubljen par, ki se črez dolgo zopet vidita, v navzočnosti prič, — oh, to je vselej tako.

Alice (gre in poda Bogomiru roko). Pozdravljam vas. Rozin brat mi je uže zato ljub.

Bogomir (nekoliko v zadregi). A, vi ste prijateljica moje sestre? (Za-se.) Bog zna z ženskim spolom ne umejem občevati.

Bežanec (drugim). No, kaj pravite? Sama zadrega. Ona se je uže bolje zbrala, da, ženske v svojej potuhnjenosti —

Alice. Roza, tvoj brat mi prav dopada, nekaj zvestoserčnega je na njem — gotovo je dobra, poštena duša.

Roza (začudena). Izversten človek!

Alice. To se vidi na prvi pogled.

Bežanec (Radoslavu). Radoslav, reci svoji ženi, naj gre proč, sicer je vse izgubljeno. (Anici.) Pojdi, Anica, saj vidiš, da želita biti sama. (Tiho ž njo dalje govoreč, jo skuša odverniti od Bogomira in Alice.)

Radoslav (Rozi). Roza, prosim, poskerbimo za Alicino sobo, blago čaka, in potem še besedo —

Roza. Jaz pravo za pravo ne umejem —

Radoslav. In skušaj odpraviti teto, saj vidiš Alice še noče — pred vsemi — lahko bi izpridili —

Roza. Začela sem uže dvomiti, in da mi Bogomir nij zagotavljal — (dalje tiho z Radoslavom govoreča).

Minka (Anici). Mama! meni se dozdeva stvar nekako sumna.

Anica (baš tako). Vsa historija je bila izlegana!

Roza. Alice, jaz bom uredila tvojo sobo.
(Odide na desno stran, Radoslav za-njo.)

Bežanec. Da se zopet vidiva, gospica!
Anica, Minka, pojdi na vert! Saj videti, da hočeta
biti sama.

Anica. Jaz bom že vse zasledila, zanašaj
se Minka na to! — (Bežanec potegne Anico in Minko
skozi sredo ven.)

Osmi prizor.

Alice. Bogomir.

Alice. Kedo pa je oni stari gospod, gospod
— Bogomir! Nij res, saj se vi imenujete Bo-
gomir?

Bogomir. Bogomir Brodник, kapitan, da,
— oni gospod je doktor Bežanec, naš strijc, tete
Anice soprog. Toda, kaj ste tako tuji v tej
družini?

Alice. Oj, odpustite, saj kmalu ne bom več.
Toda, kaj pa je mislil stari gospod? Zakaj bi pa
bila sama?

Bogomir. Da, tega tudi jaz ne umejem.

Alice. Odšli bode? Zelo žal mi je Bo-
gomir, kajti Rozi bo tudi žal. Ali morate oditi?

Ogenj nij igrača.

Bogomir. Da, to je neka čudna zamotana zgodba, izmišljena od doktorja Bežanca, in jaz sam je prav ne umejem. Ali vam nij Roza nikoli pravila o nekovi varovanki svojega moža, — o nekovi Rusinji, to se pravi, oča je bil Hervat.

Alice. Kako?

Bogomir. Strije si domišlja, da je Roza ljubosumna na-njo —

Alice. Kaj neki še — ? —

Bogomir. Gledite, vsa zgodba je strijčeva iznajdba. Vam bi bila gotovo povedala, in ljubo mi je, da morem o tem kar naravnost z vami govoriti.

Alice. Moj bog — povedite mi vendar vse!

Bogomir. Strije meni: Roza v svoji ljubosumnosti je neki nij hotela pustiti v hišo. — (Smijoč se.) In zdaj jej je natvezil, da jaz to Rusinjo ljubim, ter sem na skrivnem ž njo zaročen, — meni kar nij dal govoriti.

Alice. Ostudno!

Bogomir. Nij res? strašno brezumna je ta zgodba. In ker jaz sè takovimi ležmi nočem imeti opraviti, — jaz sovražim laž bolje nego smert in je še ne poznam — zato moram proč, k dami namreč — a jaz grem na morje in potlej naj delajo zaradi mene kar hote.

Alice. To je res mučilno položje!

Bogomir. Vi ste Rozina prijateljica. Veste kaj govorite pametno ž njo. Ona je razumna in uboga Rusinja, kaj more ona za-to? — Jaz ne vem, vi ste videti tako modra, tako dobra. Prepričan sem, da boste spravili vso zadevo v red. Jaz bi vam ničesa ne bil povedal, ko bi se mi v persih ne bilo vzbudilo zaupanje do vas, takoj, ko ste mi preje tako prijazno podali roko. Kaj ne, da mi boste to obljubili? (Poda jej roko.)

Alice (ne prijemša roke). Obljubujem vam, gospod kapitan, da bom naredila sklep, koji bo vse pomiril.

Bogomir. Zahvaljujem se. (Za-se.) Kar na jedenkrat je postala tako ceremonijelna in še roke mi ne da. Škoda! Tako prijetna je in nič nissem v zadregi pri njej, kakor pri drugih damah.

Deveti prizor.

Prejšnja. Bežanec (pride skozi sredo).

Bežanec. Pst, pst! Kaj ste še sami? Hvalo bogu, tedaj nij še vse izgubljeno, kajti ženskam je zadišalo in družega pomočka nij. Predstavil se bom sam: doktor Bežanec, strijc Bežanec, ako hočete. Vas poznam, gospica Alice pl. Molden.

Bogomir. Alice pl. Molden? (Vstrašen.) Vi ste Alice pl. Molden?

Bežanec. Da, dečko moj, kedo pa? Neumno si se vedel! Ne, reči moram, take nerodnosti nijsem še videl. Ko bi te ne bil učil celo ure tvoje role! Stojiš pa tu kakor panj, kakor — ne, sè tabo se nij pečati.

Bogomir. Z mano? To je preveč. Ali nijsem protestoval z roko in ustmi? Gospica, jaz res ne vem, kaj čem reči, kako se zagovarjati, a verjeti mi smete, da sem nedolžen.

Alice (zopet vsa vesela). O, gospod kapitan, to vem. Menim, da sama midva se zamoreva z mirno vestjo smijati tej komični iznajdbi.

Bežanec. Tedaj vi veste?

Alice. Jaz vgibljem vse.

Bežanec. Najini ženi bi nikedar ne odpustili, ko bi izvedeli uže zdaj, da sva ju preslepila. Radoslav je hotel vse odkriti, a jaz sem mu dejal, da mu Roza potlej ne bo nikedar več zaupala. Ako smo tako daleč zavozili, moramo voz tudi izpeljati. Anici sem za silo zopet natvezil, da je bila vaša prejšnja merzlost le hlimba; Roza se je sè takim veseljem poprijela te misli, da še zdaj verjame, a tudi dvomi; moja Minka povprašuje pri svojih prijateljicah za совет, — s kratka, kak

par ur moramo še to komedijo igrati, kar pa pojde le, ako mi pomagata vidva.

Alice. Česa želite, gospod doktor?

Bogomir. Strijc, jaz ne bom nikedar —

Bežanec. Otroka, usmilita se jedenkrat starega prijatelja, kajti, Alice, tudi vaš prijatelj sem, usmilita se svojega varuha, pokoja tvoje sestre! Saj ni nič silnega, kar prosim; kažita se malo zaljubljena, malo zaročena, le pred drugimi, le kake pol ure, potlej vama jaz pomagam, zastavim svojo besedo.

Bogomir. Ali, strijc —

Alice. To je res čudna želja — (smijoča se,) in vrhu tega, kako ljubeznjivo prosi, kako smešno se derži —

Bežanec. Otroka, saj mi bosta stvorila to ljubav. Druge bom skušal še nekoliko časa zadržavati, a kedar pridejo — kaj ne? — Toda, ne smejo vedeti, da sem govoril z vama, kajti meni ne zaupajo, zakaj ne, tega ne morem umeti, a kratko in malo, ne verjamejo mi. Tiho, tiho, moja Anica je blizu. Zanašam se na vaju, starega prijatelja ne bosta pustila obtičati v zadregi. (Urno po sredi odide.)

Deseti prizor.

Bogomir. Alice.

Alice (smijoča se). To je res najkomičnejši položaj, koji se da misliti.

Bogomir. Gospica, bodite uverjeni, da sem jaz popolnem nedolžen. Iznenada sem prišel denes k svojim sorodnikom. Jaz sem hotel — zakaj bi vam tega ne povedal — pri njih iskati pomoči, ker bi rad kupil nekovo barko. Jaz sem namreč čisto ubog kapitan, toda strastno ljubim mornarsko življenje, sem zdrav in serčen in menim, ko bom imel svojo barko, si bom uže pomagal. Sè prihodnjim vlakom bom morebiti uže na morji in potem mnogo let ne pridem sem, ali pa morda še nikedar več.

Alice. Slovo za celo življenje, to mora biti pač težko.

Bogomir. Ne, gospica! Jaz prav priserčno ljubim svojo sestro, a moja domovina je morje. — No gledite, ko sem prišel, sprejeli so me z govori, koji ne vem, kam so merili, z voščili, kojih nijsem umel, sè solzami užaljenja, veselja, genitve. Vse je planilo na-me in kakor sem se tudi branil, kar po vsej sili so hoteli, da sem zaljubljen, zaročen, jaz, ki se nikedar ženil ne

bom in tudi oženiti ne morem, kajti ubog kapitan, ki je vedno na morji —

Alice (vesela). Zares smešno je to, zelo komično, vendar je pa v teh okolnostih stvar zelo nedolžna in nij nevarna.

Bogomir. Da, to je res in verhu vsega brezumna. Katero pametno dekle bi se hotelo z mano zaročiti? — Ubog, kakor podgana v prevotljeni barki, neotesan morski medved, kakor sem, in zraven še neprestan izgled na udovstvo. — Prav imate, gospica, to je res smešno.

Alice. Zato jaz ne morem umeti, zakaj bi ubogemu strijcu ne izpolnila želje?

Bogomir. Kaj, gospica, vi bi hoteli?

Alice. Za jedno uro; kajti jaz sem v mnogem obziru v baš takovem položji, kakor vi. — Jaz sem bogata in odločno me veseli življenje na suhem.

Bogomir. Tedaj ste uže dvakrat moje nasprotje. Razven tega ste vi lepa, jaz sem gerd, vi ste ljubeznjiva, jaz sem okoren.

Alice. O — oba sva odkritoserčna, poštena, resnična človeka in oba uže pozna svojo bodočnost. Jaz si bom kupila veliko posestvo in na njem hočem gospodovati prosto in neomejeno. Skušala bom osrečevati vse, kar bo živelo na mojem posestvu, kar bo od njega odvisno, kar se

bode imenovalo moja družina. Postati hočem odgojiteljica otrok, strežnica bolnikov, pomoč zatiranih. Dobro vem, da to nij kaj lahkega, a znam tudi, kaj premore dobra volja, in ker mi je sreča naklonila bogatstva, je hočem, zopet žertovati sreči, sreči drugih!

Bogomir. Pa kako je to, da ne marate osrečiti izmej vseh posebno še jednega —

Alice. Prostost v delovanji in samostojnost bila bi potem nemogoča; skerb za dom bi potlej škodila skerbi za veliko družino. To sem tehtno prevdarila in brezi vse nevarnosti mi smete jedno uro dvoriti.

Bogomir (v zadregi). Oh, gospica, to se mi ne bode posrečilo, jaz sem preveč okoren in nenačuden, — jaz nijsem skoro nikedar občeval z damami, tako malo, da si nijsem mogel misliti, da so take dame na sveti, koje bi bile tako lepe, tako modre in dobre, kakor ste vi.

Alice (veselo smijoča se). Ali niste bili še nikedar vsaj malo zaljubljeni? Ali niste še nobeni dami dvorili?

Bogomir. Nikedar, gospica, odpustite, nikedar!

Alice. Bogomir, da so vam dali igrati takorolo, ne, moram se smijati.

Bogomir (dobrovoljno). Meni?

Alice. Ne, doktorju. Toda šaljivo bo to in poskusiti morava.

Bogomir. Gospica Alice, jaz tega ne bom izvršil, in vam nasproti, menim, še menje, nego pri vsaki drugi —

Alice. To na priliko uže nij bilo galantno.

Bogomir. Ne? Oh, ne bodite hudi; vzroka vam sicer ne morem povedati, če tudi je bilo, negalantno, neprijazno vendar nijsem mislil.

Alice. Tiho! uže gredo. Kaj bova začela?

Bogomir. Odločite vi, jaz stvorim vse, kar vi hočete.

Alice (pri vratih ozadja). Doktor dviguje pro-seč roke, Radoslava čelo je oblačno, Roza se joka. (Naprej prisedša.) Naj bo, ljubi Bogomir, druge pomoči nij, padite mi pred noge!

Bogomir (pade na koleni). Tako? Je-li prav gospica?

Alice. Recite mi „Alice“, ne zabite, klicati me morate za „Alice“.

Bogomir. Oj, zdaj vem ime in nikedar več ga ne bom pozabil, „Alice“ — nikedar.

Alice. Dobro je šlo, prav dobro. Ne recite družega, nego še kake dvakrat tako „Alice“, pa se bode vse dobro izšlo.

Bogomir. Alice!

Ednajsti prizor.

Prejšnja. Anica (naprej divjajoča, za njo gre) Bežanec, Minka, Roza (za njo) Radoslav, (vsi skozi sredo).

Anica. Pri njenih nogah kleči! Tedaj vendar!

Alice. Ljubi moj Bogomir, vstanite vendar! (Tiho.) Kažite se preplašenega!

Bogomir (tiho). Ne, ne, pustite me še nekoliko klečati, Alice!

Roza. Tedaj je vendar-le res! (Spustivša se v jok, plane na Radoslava.) Odpusti mi, Radoslave, dvomila sem nad tvojega govorjenja resnico, nad tvojo ljubeznijo. Zdaj je vse dobro!

Bežanec. Otroci, menim, da smo prišli v zelo neugodnjem časi, motili bi ju, pustite ju, pustite ju sama.

Roza. Ne, jaz moram, jaz hočem objeti sestro. (Objame Alice.) Ljuba jedina, draga sestra!

Anica. In jaz Bogomira, dobrega dečka. Zmeraj sem dejala, da bo postal sreča rodbine. (Potegne ga kvišku in ga viharno objame.)

Radoslav (Bežancu). Jaz še ne umejem —

Bežanec (baš tako). Tiho, da ženske ne zapazijo. Vse je komedija.

Anica. In zdaj srečna zaročenca, zdaj smo vendar izvedeli skrivnost, nahajamo se v najožjem družinskem krogi, polni veselja, — nič se ne

zderžujeta pred nami, svoj blagoslov imamo uže pripravljen. — Dajta si zaročni poljub! — (Stopi nazaj.)

Bogomir. Kako?

Alice. Moj bog!

Bežanec (vmes stopivši). Toda, Anica pred vso družino — to vendar ne gre. — (Tiho Bogomiru.) Tega jaz ne zahtevam, jaz ti pomagam. (Glasno.) Jaz sem starosta, gospodar rodbine, tedaj v imenu vse rodbine! (Hoče Alice objeti.)

Anica (stopi vmes). Bežanček, to nikakor nij tvoj poklic. — Jaz zahtevam poljub!

Roza (Alice-i). Alice, je pa li tudi res?

Bežanec. Toda, Anica, — Radoslav, povedi sam —

Radoslav (gre k Rozi).

Minka. Ali, mama mora vedeti.

Bežanec (tiho Alice-i). Prosim, še to! Saj vidite —

Alice (povešenimi očmi). Bogomir —

Bogomir (boječe stopi bliže). Alice —

Alice. Saj sva si dala nasprotno obljubo —

Bogomir (tiho). Da se ne bova nikedar dala v zakonski jarem vpreči, in nij res, vi še tako mislite?

Alice. Gotovo! V zagotovilo —

Bogomir (pritisne jo k sebi). Ljuba moja Alice!

Minka (se je splazila okolu, da je natanko videla in zakriči).

Roz a (na Radoslavo vih persih).

Anica. Krasno, krasno! Živela ženin in nevesta! (Grupa.)

(Zastor pade.)

Tretje dejanje.

(Baš tista dekoracija.)

Prvi prizor.

Roz a (v juterni obleki, sè pismom v roci. Takoj za-njo)
Anica in Minka (skozi sredo).

Roz a. Zelo užaljena sem zelo nevoljna, posebno na Radoslava. Strije si je sicer vso zgodbo izmislil in jo porabil v svoj prid, a vendar me jezi, posebno, ker je Radoslav tak. Kako osramočena, kako smešna sem pred Alice-o, pred teto,

pred Bogomirom! Moj ubogi brat, šel je proč, proč za zmeraj in njegovo poslovilo je tu v nekaj hladnih vrstah. (Pokaže na pismo.) Radoslav pravi, da meni nasproti ne more dalje terpeti leži, to pravi sè tako poštenim obrazom, a jaz mu ne verjamem več in kedo mi more zameriti po takem dogodku? — In zdaj bo teklo celo najino življenje v nezaupljivosti. Oh, ko bi bila vsaj mrtva!

Anica (pride z Minko). No, Rozika, kaj počneta ženin in nevesta? Sinoči naju je Bežanec po sili odpravil, morale sve vas same pustiti, on ima zmeraj take burke v glavi. No, včeraj sve imele dovolj tvarine za pripovedovanje, in tekale sve tudi okolu, po celem mestu. In Minka je vse zapomnila ter ti je pripovedovala — dete je uže tako lepo razumno, da bi nikedo ne verjel — in tako so kazali vsi sočutje ter bili radovedni —

Roza. Toda, za božjo voljo, teta!

Anica. Vse mesto bo prišlo denes gratulirat. A zdaj mi povedi, kaj ste sinoči potlej še počeli ženinom in nevesto? Kde sta zdaj? Kako sta se imela? Bežanec naju nij hotel pustiti sem, ker je k sreči, debelega pivarja zraven nas zadel mertud —

Minka. Baš ko je ogledaval svoje pitane vole —

Anica. Bežanec je moral tijkaj in medve sve skočili semkaj.

Roza. Oh, teta, izvedeti morate vendar —

Anica. Moj bog, dete, kaj pa je? Nesreča? Meni se trese ves život.

Minka. Prijela jo bo njena nervoznost.

Anica. O kaj še, saj nij očeta tu. Povedi, Rozika, povedi!

Roza. Vso zaročbo sta si izmislila najina soproga, to se pravi, strijc — Radoslav je popolnem nedolžen in niti jedne besede nij resnice pri tem. Bogomir nij Alice nikedar videl in ona njega še menje. On je šel proč, na morje, tu beri njegovo poslovilno pismo, ne bo se preje vernil, dokler ne bo našel svoje sreče, dokler ne postane bogat —

Anica. Potem ga ne bomo videli nikedar več. Ta in pa sreča ste nasprotni stvari, preprost je bil zmeraj. A moj bog, saj sta se vendar včeraj obnašala —

Roza. To je bilo strijčevo delo.

Anica. No, strijca bom jaz uže izpovedala. Milostljivi bog! Tedaj vse zlegano?

Minka. To je lepo naklonilo, kajti zdaj boš videla, mama, da ne doboš svoje vijolično-barvne obleke in jaz ne solnčnika. Je-li mogoče, da je vse zlegano.

Anica. Ali jaz nijsem takoj dejala? Minka zamore izpričati, takoj sem jaz to dejala. A to razumi, kedor hoče. Čemu pa so nam natvezili vso historijo? — Iz gole norčije? Ne, nekaj tiči za tem. Toda, Bežanec naj mi pride pred oči!

Roza. Teta, jaz ne vem, — to je baš najhujše.

Anica. Rozika, Rozika? Ti nekaj slutiš? Bog, Rozika, morebiti je zaradi tebe? Si-li dala kaj zapaziti? Ljubosumnost na Alice? Roza, povedi mi resnico, saj sem tvoja lastna teta!

Minka. Oh, da, Roza, povedi no!

Roza. Ne, teta! Na Alice ljubosumna? Ne, gotovo ne. Toda, se ve, predno sem čula o njej, sem dejala —

Anica. Tu imamo!

Roza. Da nočem varovank svojega moža v hišo. Moj bog, brala sem baš „izborne sorodnosti“ —

Anica. Zdaj pa nam je vse jasno. To je Bežančevo sredstvo, koje je tolikrat upotrebljeval pri meni, dokler nij več pomagalo. Vtihatapiti so hoteli Alice, zato je morala biti na vsak način Bogomirova nevesta; uboga ovčica, saj se je dosti uperala.

Minka. A poslednjič se je vendar tudi on tako vedel.

Anica. Kaj pa je hotel? Kedar velja nam nasprotovati, so možje složni, kakor veriga. In me smo se vjele v past. Toda, Rozika, kako si vendar mogla? Ne, v zakonskem stanu se mora —

Roz. Teta, zdaj vidim vse, pa saj mi bo služilo v poduk.

Anica. Z ljubosumnostijo? Dete, ogenj nij igrača. Ljubosumne žene so največkrat ogoljufane. Pred vsem, ne daj ničesa zapaziti!

Minka. Ali, mama, ti —

Anica. A, kaj ti veš? No, jaz pa govorim po izkušnji, toda zdaj smo me prevarjene in ako nočemo, da bi se nam verhu vsega še smijali, smijajmo se najpreje same. Le solz ne, Rozika, in nikake razdraženosti. Reci, da sve takoj vse zapazile, da sve si pa tako delale, da sve napravile šalo. Pa saj je tudi v resnici smeha vredno, in v zadregi so bili možje, bolje nego medve.

Minka. Da, to je resnica, vsi trije so stali kakor na oglji. Ako si mislim — (smeje se).

Anica. Moj Bežanec in Bogomir, posebno pa še Radoslav. (Smeje se.)

Roz. Teta, Radoslav je bil čisto nedolžen, on nij ničesa dejal in denes zjutraj, predno je šel k sodniji, je takoj vse razložil.

(Minka gre nekoliko nazaj.)

Anica. No, no, no! Kedar postaneta zaupljiva, je vselej le zato, da najboljše zamolčita, to vem.

Minka. Mama, papa gre po verti.

Anica. No, tedaj, Rozika, sedivi prav mirno, kakor da se nij nič zgodilo, bom uže jaz vse naredila, — le nevstrašena, vesela bodi; priti nam mora, priti nam mora, tako se najlepše potegneve iz blamaže.

Drugi prizor.

Anica in Roza (sedite na levi strani). Minka (na desni strani delajoča). Bežanec (skozi sredo).

Bežanec. Dobro jutro, Rozika! Oh, Anica, Minka! ste-li uže tu?

Anica. Da, Bežanček, medve sve uže tu. (Smejati se.)

Bežanec (za-se). Ko bi le vedel —

Anica. Apropos, Bežanček, si-li debelega pivarja spravil zopet na noge?

Vse (se smijo).

Bežanec (za-se). Te nekaj ukrepljejo. (Glasno.) Upam. No, kako pa kaj gre tukaj?

Roza. Strijček, dobro! (Smeje se.)

Ogenj nij igrača.

Minka. Prav dobro!

Anica. Prav izvrstno!

(Vse tri se smijo, a takoj obmolknejo.)

Anica. Ali nij nič novega v mestu?

Bežanec. Kde je tvoj mož, Roza?

Roza. Pri sodniji.

Bežanec. In — vajina gostinja?

Roza. Najberže še spi.

Minka. Po takem dolgem popotovanji.

Anica. In po takovi dušni vzbujenosti.

(Vse tri se smijo.)

Anica. Zaročni recepti se delajo gotovo tudi v lekarni?

Bežanec (za-se). Vse vedo!

Anica (vstane). Nekaj sem hotela vprašati, Bežanček, ti si tako bistroumen doktor, ali nij zdravila zoper leži? Jaz imam nekega prav dobrega prijatelja, kojemu bi tako zdravilo ne škodilo, a moralo bi ga biti prav veliko, grenko steklenico. Oh, prosim!

Minka (vstane). Papa, ti si zopet izmislil historijo, a me nijsmo verjele niti jedne besede — le vprašaj Roze!

Roza (vstane). Strijček, odpusti, jaz moram iti po svojih opravkih. Ko bi mi hotel zopet natevziti kako zgodbico, moraš nekoliko počakati, le toliko, da bom napravila kosilo, potem te hočem

rada poslušati in gotovo, zopet se bodem delala, kakor da bi verjela vse.

Bežanec. Sluga pokoren!

Roza. Teta ima prav, tako je najboljše. (Odide po levi strani.)

Bežanec. Povedita mi vendar, otroka —

Anica. Moj bog, nikogar nij doma, kuharica je na tergi, ko bi prišlo kako naročilo, ko bi zopet koga zadel mertud. Bežanček, zdravila mi ne pozabi. (Oberne se zopet nazaj.) Toda, Bežanec, se-li sramuješ? Izročil si nas zasmehu vsega mesta? Kaj si bo gospica pl. Molden mislila o vsej rodbini? — Gledí Bežanec, lahko bi hladnokervno —

Bežanec (ritnisko umikajoč se). Mirna, Anica, mirna, mirna!

Anica (zavpije). Oh! nervoznost se me bo lotila! Pojdi mi izpred očíj, stari hinavec, stari ležnjivec! Moja glava, moja glava, oj, moje čutnice! (Odide skozi sredo.)

Minka (se joka). To pride od tega, papa. Zdaj je mati v redu. Jaz imam rada, ako se šališ, toda ne toliko, da bi bila mama huda. Sicer pa, Bogomir nas pozdravlja, tu je njegovo poslovilno pismo za vso družino. (Gre za Anico.)

Bežanec (sam). Tedaj vse vedo. No, izvedeti so morale, in Bogomir pozdravlja, pravi. Tedaj je

šel proč? — Resnično! (Vzame pismo.) Ko bi bil odpotoval le 24 ur preje, pa bi se bilo naredilo vse. A čemu tudi? Ali so ženske se trudile sè svojim smehom, kmalo bi bil počil od smeha jaz sam! (Verže se na zofo na levej strani.) Kako so se delale vesele, (glasno se smeje) in vendar tako strupene vse tri. In moja Anica, koja je zopet skazila svojo rolo, ker se je je lotila nervoznost, (glasno se smeje) to je bilo silno komično. No, moram zdaj mimgredoč kupiti novo obleko, to sredstvo pomaga vsikedar, zapisal bom to tudi Radoslavu. To je res jedino, pó vseh sitnostih, koje imam se tema človečkoma, moram imeti še stroške, akoprane mene vsa ta komedija pravo za pravo nič ne briga.

Tretji prizor.

Bežanec. Alice (od desne strani).

Alice. O, dobro jutro, doktor! — Jaz sem pač dolgo spala? (Bežanec vstane.) Dobro, da sem vas našla samega. Ne verjemite, da bi vedno bila taka zaspanka. Saj pravo za pravo nijsem spala in sem uže dolgo po konci, nijsem si upala ven. Ne smete biti hudi, strijc — odpustite! — gospod

doktor, kar ste vi včeraj zahtevali od mene je bilo nepromišljeno, da sem vas ubogala, in prav lepo bi vas prosila —

Bežanec. Vse v redu, gospica, vse preskerbljeno. Jaz sam sem del vse v red. Zdaj vedo vsi, da je bila šala.

Alice. To je dobro. Gledite, jaz bi ne bila mogla več začeti sè tem, bilo je čisto nedolžno, a takove hlimbe, takove nejasnosti so mi neizrečno zoperne, — in dobremu Bogomiru tudi.

Bežanec. No, bodite mirni. Roza, moja žena, moja hčerka —

Alice. Nežna je vaša hčerka —

Bežanec. Vse vedo, smijo se nad šalo in so prepričane —

Alice. Oj, kako to mene veseli; (vesela) zdaj vam moram vendar odkritoserčno pogledati v obraz, posebno Rozi, kojo tako ljubim, in koja bo gotovo postala moja prijateljica, če tudi ne. — Dalje me veseli zaradi Bogomira, njemu sije poštenost iz očíj in zdaj zamorem odkrito občevati in kramljati ž njim, in vsi bomo zelo, zelo veseli. Saj vem, da je bila šala, a Bogomiru nasproti sem bila vendar-le v zadregi.

Bežanec. O, zaradi tega bodite le brezi skerbi, Alice, Bogomir je odšel, na vse zgodaj, in dve leti ga gotovo ne bo nazaj.

Alice (vstrašena). Odšel je?

Bežanec. Tu baš berem njegovo poslovilno pismo, koje je poslal družini in v katerem vse pozdravlja.

Alice. Tudi mene?

Bežanec. Ne, vas ne imenuje v pismu.

Alice. Gledite, strije, to je zato. Da se nijste vi šalili, gotovo bi me pozdravljal. O, to je prav ostudno. (Otre si oči.) To me boli, zelo boli in morebiti bi ne bil tako hitro odpotoval. (Vsede se.)

Bežanec (za-se). Ej, ej, ej, ej! Dobro, da je šale konec, — menim celo, ko bi to bilo ter-pelo dalje, — da, ogenj nij igrača. Gledi človek, kako srečen je ta brezumni mladič. — Toda ne, ta bi bil neizrečeno nesrečen, saj hoče po vsej sili na morje, in jaz mu moram pomagati, to sem mu obljubil.

Alice. Pokažite mi, prosim, pismo, morebiti stoji vendar — kaj ne, saj smem brati pismo.

Bežanec. Rad, gospica Alice, rad. Sè tem brezumnim mladičem nij bilo početi družega, kakor spustiti ga na barko. Ondi se ima dobro, ondi je srečen. Na suhem, mej ljudmi pri damah, je kakor morski medved. Zato on nij, ker vse žene sovraži, to mi je še včeraj prisegal.

Alice. Tako? No, (z občutkom) želim mu veliko, prav veliko srečo. Bog naj ga obvaruje v vseh opasnostih, in, kaj ne, čuli bomo kmalu kaj o njem?

Bežanec. Ljubi bog, sè svojimi kurjimi praskami je zelo varčen. — Da se zopet vidiva gospica, srečno! — (Za-se.) Skrajni čas je bil. Kakor je bil brezpameten, vendar je imel toliko modrost, da se je odtegnil. (Odide skozi sredo.)

Alice (sama). Odšel je in gotovo ga ne bom videla nikedar več! Žal mi je, in da se nij poslovil, me boli. Ne! Prav je imel, strijčeva ne-nežna šala nama je bila vzela vso preprostost, in on tudi sovraži žene. Čemu pa je to dobro, jaz ne umejem. Mej ljubeznijo in sovraštvom je pač še dosti vmes, na priliko — prijateljstvo. Toda malomarnost? Ne, rajša imam, da me z drugimi vred sovraži, kot da bi bila pri njem sama v nizki ceni! A končno — kaj vprašujem po tem, ker ga ne bodem nikedar, nikedar več videla! (Vsede se zadek na levo in se zamisli.)

Četrty prizor.

Alice. Bogomir.

Bogomir (vstopi tiho skozi sredo sè klobukom in mornarskim navlečnikom, za-se). Nijsem mogel strani. Pustil sem vlak oditi. Moram se posloviti pri njej. Zakaj? Tega dobro ne vem, a vso noč nijsem spal in ne morem si razložiti nemira, koji me napolnjuje.

Alice (za-se). Zdaj je uže daleč, daleč proč. Kmalu bode na svoji barki in potem na morji. Čas bi imel misliti na semkaj, toda pravi pomorščak se nikedar ne spominja domovine. Da je moral postati pomorščak!

Bogomir (za-se). Posloviti se hočem pri njej in povedati mi mora, da nij huda na-me. Pritisnil sem jo včeraj k sebi in čutil njenega serca vdar na mojem serci, moja ustna so se doteknile njenega čela. — Oh, zdaj vem, zakaj nijsem mogel spati, — in vendar je bilo vse le šala. Ko bi to bila resnica. — Oh, tukaj je!

Alice (vstane). On bi se ne bil smel spuščati v šalo, on bi bil moral biti pametnejši od mene. — Se ve, ker ženske sovraži, se mu je zdela šala prijetna. Dobro, da je šel, ne marala bi ga zopet videti. (Oberne se).

(Bogomir in Alice stojita si nasproti.)

Alice. Oh!

Bogomir. Sem vas li vstrašil?

Alice. Kaj niste odpotovali? Strijc mi je dejal — mi je pokazal vaše pismo —

Bogomir. Odpustite mi, jaz sem bil odšel — a prišel sem zopet nazaj, da —

Alice. Da tukaj ostanete?

Bogomir. Ne, gotovo ne, le zato, da se še jedenkrat poslovim.

Alice. To me veseli.

Bogomir (užaljen). Da se poslovim?

Alice. Ne, temuč, da vas še jedenkrat vidim. Meni je, kakor da vam imam še mnogo povedati.

Bogomir. Meni?

Alice (za-se). Prav ima, nemam mu ničesa povedati — a vendar — (glasno) Roza, ki me je sinoči spremila v mojo sobo, mi je pravila, da ste hoteli kupiti barko. Ne imenujte me derzno, silno, saj se zdaj štejem v rodbino — ako rabite denar za to —

Bogomir. Ne, ne, barka bode denes opoldne po dražbi prodana in jaz bodem morebiti stoperv z večera prišel tjakaje, — to bode prepozno, — jaz ne mislim več na barko.

Alice (za-se). Odbil mi je, to me žali.

Bogomir (za-se). Po sili me hoče poslati na morje. (Glasno.) Bodite brezi skerbi, gospica, ostal bom le nekatere ure tukaj, jaz hočem le svojo sestro in teto objeti, svojemu svaku stisniti roko in potlej odidem.

Alice (za-se). Jaz poslovil ne morem terpeti, uže zopet čutim brezpametne solze, in vendar mi nij čisto nič za-nj. (Glasno.) Ne bodem vas motila, te kratke urice naj bodo posvečene vašim ljudem. Vi morate biti sami. (Odide na levo stran.)

Bogomir (videč jo pri vratih). Alice!

Alice. Ali me kličete? In z baš takovim glasom, kakor včeraj, ko ste morali, kakor da — Oj, to je bila zelo brezuma ta strijčeva šala. — A vi ste izverstno igrali svojo rolo.

Bogomir. Ste li hudi na-me?

Alice. Huda? Ne, tega ne, saj ste morali ubogati.

Bogomir. Gotovo sem bil zelo neroden, — sinoči namreč. Ako mora človek predstavljati, česar ne pozna, občutke kazati, koji so mu popolnem tuji, takovo očividno laž —

Alice (nevoljna). Res? Ničesa niste občutili? Laž glas — prijateljstva? (Vedno bolj razvneto.) No, da, saj ste mi bili povedali, in strije, ki je odkritoserčen, strije tudi —

Bogomir (boječe). Gledite, Alice, zdaj ste hudi na-me.

Alice. Za včerajšnjo komedijo? Ne! Baš nasprotno, občudujem vaš talent, (solzami užaljenja) a zdaj, ko vam prijateljsko ponujam svoj ubogi denar, mi ponudbe ne sprejmete. To me žali, žali do solz. Ne govorite niti jedne besede, gospod kapitan, ne opravičujte se! Dami — in vi sovražite, zaničujte vse dame — ki je komu tuja, niste dolžni nikakega pojasnila — in tudi nobenega nočem. Čemu bi pa tratili svoj dragoceni čas, do kojega ima pravico vaša dobra sestra? (Zajoka se.) In meni je popolnem, popolnem vse jedno. (Hitro odide na desno stran.)

Bogomir. Ona gre? Gre sè tem zasmehom? Oh, smatra me, kakor vsi drugi za bedastega in brezserčnega človeka, kateri je ne briga in ki je popolnem neškodljiv. To je prokletje včerajšnje neresnice. Nič več ne umeje ločiti, kaj je bila laž, kaj resnica. Resnica? Je-li resnica v mojih občutkih? Oh, saj sem vendar vse odložil, svoj odhod, svojo barko, svojo bodočnost in le zato, da se morem posloviti pri njej. Občutek moj je sveta resnica — pa vendar ne umejem samega sebe!

Peti prizor.

Bogomir. Roza (od leve strani).

Roza. Kaj, Bogomir, ti tukaj? Ali nisi odšel in vendar si nam pisal —

Bogomir. Menil sem sè pismom se ogniti uri slovesa, a vendar se nijsem mogel. Roza, ti si bila vedno tako dobra proti meni. Nekaj bi ti rad zaupal, kar meni samemu nij jasno — ti mi bodeš pomagala.

Roza. Govori, dragi brat!

Bogomir. Od prvega trenotja, ko sem zagledal Alice —

Roza. Oh, Bogomir, pusti to, saj zdaj vemo vso historijo.

Bogomir. Ti veš? Da, Roza, saj še sam ne vem.

Roza. To je bila slaba šala, strijc nas je dražil. Pusti, pusti to!

Bogomir. Ko sem izpoznal njeno odkrito krasno serce, in ne samo to, — ko sem jo pritisnil na svoje serce —

Roza. Da, to je bilo zelo nepristojno vedenje.

Bogomir. Gledi, od takrat se mi zdi, da sem postal drug človek, vse moje misli se verte

ob njej in jaz ne vem, kaj takega nijsem občutil še nikedar, izvedel bi rad od tebe; — je li to ljubezen?

Roza. Ljubi Bogomir, vsa zgodba je prišla denes na dan. Strijc in Radoslav sta si jo izmislila. — Oh, to je neljuba sramotilna historija, ne govoriva več o njej!

Bogomir. Roza, ti me nočeš slušati?! —

Roza (gre od njega). O tem vsaj ne. Saj ti pravim, da je Radoslav obstal, — jaz sem uže na pol pozabila in tebi gotovo ničesa ne očitam.

Bogomir. Roza, z jedno besedo — jaz menim — ne, ne, vem za gotovo: jaz Alice ljubim!

Roza. Kaj pa še? Kar na hip hočeš ostati pri šali, si morebiti to strijcu obljubil? Zaradi mene ostani, jaz se ne dam več goljufati, toda — (užaljena) da ne veš za svojo jedino sestro ob uri slovesa družega, nego take norosti —

Bogomir. Roza —

Roza. To me boli, me žali in — (jokajoča) tega tudi nijsem zaslužila. Nehaj, brate, če si druge volje, se bodeva resno pogovarjala, meni se ne ljubi šaliti. (Dene ruto na oči in odide po levi strani.)

Bogomir (sam). Roza, sestra — čuj no! — Nič se ne da stvoriti, užaljena je, joka se, ne

verjame mi. Da, — kaj mi hoče pa verjeti? Moj bog, kaj sem pa rekel? Da Alice ljubim — — Se-li ne vstrašim te besede sam? — Ne, ne, res je, jaz čutim, jaz vem, jaz jo ljubim in vsi moji občutki prodirajo mojega dvoma mrak, kakor zlata juterna zarija temno noč. — Da, jaz ljubim Alice in moja mora postati.

(Radoslav z akti pod pazduho in klobukom na glavi vstopi skozi sredo, razmišljen in sam sè sabo govori, kakor da bi kaj memoriral.)

Šesti prizor.

Bogomir. Radoslav.

Bogomir. Oh, ljubi svak!

Radoslav. Tedaj denes zjutraj nijsi odpotoval? To mi je ljubo, saj tudi nij treba, kajti jaz sem Rozi vse povedal.

Bogomir. Svak, ti si moj prijatelj, ti mi moraš pomagati —

Radoslav. Pri kupovanji barke? Da, toda zdaj ne. Moja glava je namreč polna skerbij, —

denes popoldne moram na mestu svojega kolege, ki je zbolel zagovarjati pred porotniki nekovega morilca. Ta človek je sicer lopov, omiti ga ne morem, ali olajšalnih vzrokov je mnogo in če se mi posreči, jih prav osvetliti —

Bogomir. Radoslav, ti moraš govoriti z Alice-o. Ti si njen varuh —

Radoslav. Denes zjutraj ne. Še tri ure imam, a moram jih žrtvovati temu hudobnežu.

Bogomir. Povedati jej moraš, da jo ljubim.

Radoslav. Pusti me v miru sè to abotno historijo! Saj bi je ne bilo treba, Roza je tako razumna žena —

Bogomir. Toda, svak, ako ti povem, da Alice-o ljubim, da je od tega odvisna mojega življenja sreča, da celo življenje, sploh ves svet za-me nema vrednosti, če ne bo Alice —

Radoslav. Ali si komičen! Ljubi dečko, boljše si delal včeraj, nego sem pričakoval od tebe. Tvoja rola ti samemu dopada. No, denes z večera lahko šalo nadaljujemo. — Kedor bo rolo slabo igral, bo dal zastavo. Prav imaš, šaliti se je treba sè tem. Baš zdaj gre teta z Minko, natvezi tema svojo šalo, morebiti še verjameti ali pa boste še jedenkrat verjeli. A mene ne sili igrati! (Odide na levo stran.)

Bogomir (sam). To v najresnejši, najsvetejši uri mojega življenja! Serdil bi se lahko, jokal. — Res, teta. Vedno je bila dobra proti meni, ta vsaj me bo poslušala.

Sedmi prizor.

Bogomir. Anica. Minka (po sredi).

Anica. Moj bog, Bogomirček, si-li res ti ali tvoj duh? — Saj si se od nas pismeno poslovil. Menila sem, da si uže bog ve kde na ocejanu, a zdaj stojiš tu z dušo in telesom. Toda, Bogomirček, povedaj mi vendar, kaj te je pa pripeljalo zopet semkaj?

Bogomir. Teta, ti si mi bila vedno kakor druga mati.

Anica. Da, to bog ve, Bogomirček, — a kar si počel sinoči, bi ne bila pričakovala od tebe.

Bogomir. Čemu bi pred tabo imel skrivnosti? Vprašuješ, kaj me je pripeljalo nazaj? — No, izvedi, jaz ljubim —

Anica (za-se). Ali morebiti misli na Minko?

Bogomir. Moja sveta resnica je, — Roza mi ne verjame, Radoslav tudi ne, ti, ti pa se bodeš zopet izkazala kot moja mati.

Anica (za-se). Kot mati, — Minka je. (Glasno.) Minka, pojdi na vert, če naju nikedo ne posluša.

Minka. Ali, Mama, pusti me, naj —

Anica. Ne boš šla!

Minka (gre mermrajoča do vertnih vrat, kder obstoji).

Anica. No, Bogomirček, govori, — govori odkritoserčno, jaz sem mati —

Bogomir. Jaz ljubim — Radoslavovo varovanko, Alice-o pl. Molden.

Anica. Kaj? To? Oh, to je zopet včerajšnja komedija, ne, te ne verjamem več.

Minka (priteče). Ne, strijček, te nikakor več ne verjamemo.

Bogomir. Sinoči, da, je vtegnila biti šala, a danes je resnica, sveta resnica.

Anica. A, čez noč se je promenilo v resnico? Dete, nikari se ne trudi, sinoči bi ti bila preje verjela.

Minka. Če tudi smo zmeraj sumili —

Anica. Ne, dvakrat jedna historija —

Bogomir. Toda, teta, zagotavljam ti —

Minka. Ne, ne bodeš naju več ujel, le nehaj strijček, tako modre sve tudi medve —

Anica. Toda, prav natvorno si igral, Bogomir —

Minka. In Alice tudi, tako, tako — Martinjakovi so dejali, da mora biti prav derzna osoba, ker se takoj spušča v take stvari.

Bogomir (serdito). Minka!

Minka. Da, in Lina, koji sem povedala, da se je dala celo poljubiti, je dejala —

Bogomir (vmes planivši).

Minka. Pusti me saj, da izgovorim —

Anica. Da, pusti jo izgovoriti.

Minka. Da bi takovih historij celo ne smela doma praviti.

Bogomir (razvnet). Minka! Teta! Prisezam vama na vse, kar mi je svetega —

Minka. Kakov divji obraz ima, ne, to je prekomično. (Neprestano se smeje.)

Bogomir. Jaz Alice-o ljubim in ne bodem terpel, da bi jo kedo žalil.

Anica. In tako resno — ne, človek bi kmalu smeha počil. (Smeje se.)

Bogomir. Zagotovljam vama —

Minka. Ne daj se nalegati, mamica!

Anica. Bogomirček, ti se vedeš prav dobro, kakor letošnji nemški glumači. Trupa sicer nij slaba, posebno komik.

Minka. Da, mama, resnično, ravno tako dela strijček. (Smejeti se.)

Anica. Toda, ogoljufati se ne dave več! (Odide na desno stran.)

Minka. Ne, strijček, za nos voditi se ne dave nič več. (Gre, glasno se smijoča, za materjo.) In ona sè svojimi miljoni bode na-te čakala, tega ne verjamem niti zdaj, niti kateri drugikrat. (Odide.)

Bogomir (sam). Ha, tako derzni so, da jo celo zaničujejo in nikedo, nikedo je ne zagovarja! — Nikedo? Ali nijsem jaz tu? Sanjal sem, če tudi le malo trenotij, da vtegne moja biti, sestričina pa me je z ostro besedo probudila iz mojih sanjarij. — Prav ima! Kako sem se mogel jaz, okorni, prosti, ubogi pomorščak derzniti, da sem mislil na-njo, na lepo, bogato imetnitno Alice-o! Vse jedno, — njena bramba, njen brat, njen zagovornik hočem biti: varovati jo hočem, kakor bunčico v svojem očesu. Baš zdaj gre!

Osmi prizor.

Bogomir. Alice.

Alice (od desne strani). Čula sem smeh tukaj, glasen smeh. Ste-li vi, gospod kapitan, tako dobrovoljni?

Bogomir. Alice, nikedo mi noče verjeti —

Alice. Mislila sem si, da se boste poslavljali, pa ste tako veseli —

Bogomir. Alice! (Pade jej pred noge.) Vi, vi mi morate verjeti, vi sami, kaj so mi drugi mari?

Alice. Pred noge mi padate? Čemu pa delate to? (Ozerša se.) Je-li kedo tu? Vstanite vendar! Čemu ta šala? Saj naju ne vidi nikedo.

Bogomir (kvišku skočivši). Tudi vi mi ne verjamete? Oj, in jaz sem tako obupen, tako nesrečen!

Alice. Bogomir, vi?

Bogomir. Ne, srečen, prav srečen, oh, sam ne vem, kako bi imenoval to, — toda, resne, zelo resne so moje misli, slavnostne, kakor odločila za življenje in občutki, sveti kakor molitve pri orgel glasu, so šumeli po mojem serci.

Alice. Bogomir, kaj se vam je pa zgodilo? Jaz sem res vaša prijateljica. — Vem, da je naj-

serčnejša vaša želja, postati lastnik barke. Bogata sem, ponudila sem vam, kar želite. Od prijateljice bi bili smeli to vzeti, — a vi ste zavrgli mojo ponudbo, torej nemate prijateljstva za-me.

Bogomir. Alice, jaz sem ponudbo zavrgl, — ker sploh ne mislim iti več na morje.

Alice. Kako?

Bogomir. Vi ste mi ponudili, kar bi mi lahko dali, dobro, tudi jaz imam nekaj ponuditi, nekaj, kar vam je potrebno v življenja teku, katerega ste meni tako mično slikali. Pokažite, če imate toliko prijateljstva za-me, da boste to sprejeli.

Alice. Kaj menite, Bogomir?

Bogomir. Vi se ne boste omožili, hočete prosto živeti v poklicu polnem blagoslova. No, dobro. — Jaz sicer le malo poznam svet, a toliko vendar vem, da plemenitosti ne umeje nikedar. Zavist in obrekovanje tudi vas ne bo pustilo v miru. Vi ste sami, — vi potrebujete serčnega moža, koji bi se potezal za vas; roke, katera bi vas branila; jeze, koja bi strašila nevoščljivost in obrekovanje. — Gledite, gospica moja, jaz sem le ubog, nepomenljiv človek, — toda serčnost, roko in jezo imam, imam za vas, — ter vam zdaj vse to ponujam, kakor ste vi

meni preje denarje. Ko bi le kedaj kaj tega potrebovali, in bojim se, da pride kmalu čas zato. ali mi obljubite, da se bodele takrat spomenili mene, me poklicali ter dejali: „Bogomir, tvojo roko, tvojo življenje za mojo obrambo!“

Alice. Bogomir, znate-li, kaj ste govorili? — Ali veste, kaj mi ponujate?

Alice. Malo, Alice, zelo malo in vendar je vse, kar premorem.

Deveti prizor.

Prejšnja. Bežanec (po sredi z velikim paketom pod pazduho).

Bežanec (za-se). Kaj, tukaj je? In sam z Alice-o? Uderl se je, ubogi dečko.

Alice. Malo imenujete to? Vsaj hočete vendar vse svoje želje v nemar pustiti.

Bogomir. O, Alice —

Alice. Celo vaše življenje je to!

Bežanec (za-se). Pomagati mu moram, saj sem mu obljubil. (Glasno.) Tako, dečko, tukaj

tratiš svoj čas? In barka „Sirena“ je baš zdaj pod kladivom.

Bogomir. Strijc, čisto sem pozabil.

Bežanec. A jaz sem mislil na to, sem ti-jakaje telegrafoval, ukaze dal in tvoja je, popolnem tvoja.

Bogomir. Toda, strijc!

Bežanec (tiho). Saj nij res, a tem načinom te bom od tukaj odtergal, kakor sem ti obljubil, kajti ujet bi uže bil, mreža se je zadergavala nad tvojo glavo, a ti še tega zapazil nijsi.

Alice. Tedaj je barka —

Bežanec. Kupljena za gospoda kapitana. — Baš zdaj mi je dal ukaze. — Zdaj je vesel, zdaj je srečen in hajdi! šel bo na morje.

Bogomir. Strijc, zagotavljam ti —

Bežanec. Večno hvaležnost? Nič o tem. Ti si moj sin, moj ljubljeneec, kar stvorim, stvorim za-se in če izpolnim ognjeno tvojo željo, mi dela to veselje. Gospica Alice, baš zdaj mi je dejal: Strijc, dejal je, strijc, ponudi mi najlepši stan na kopnem, jaz bi dejal ne; sè ženo, dvakrat ne. — Da, tako je govoril. (Tiho Bogomiru.) Pol mreže sem uže oddergnil, skrajni čas je bil, da sem prišel.

Alice. Voščim vam srečo, gospod kapitan! (Oberne se za odhod.)

Bogomir. Alice!

Bežanec (Bogomiru, koji se zaman trudi govoriti). Mreža je popolnem oddergnena, zlezi ven!

Bogomir. Strijc, ti mi ne boš več branil. Alice, ničesa mu ne verjemite, niti jedne besede mu nijsem rekel od vsega, ne verjemite mu, saj nij kupil barke.

Bežanec. To dirja v svoje pogubljenje!

Bogomir. Ponudil sem vam svoje življenje, svojo roko, svojo kri —

Bežanec. Kako?

Bogomir. Bila je brezpamet, nepromišljenost, kaj bi hoteli sè tem? Tega bi vi še ne smeli vzeti, ko bi jaz ne pridel svojega serca, svojega celega serca, — in to stvorim zdaj, Alice!

Bežanec. Tu imamo. — Ne verjemite mu niti jedne besede, gospica, burke vganja, potlej se bo nam pa smijal.

Bogomir. Strijc!

Alice. Gospod kapitan!

Bogomir. Ne poslušajte ga, ne verjemite mu, ozbilnost je, resnica, sveta resnica.

Bežanec. Oh, budalost, norčevati se hoče z nami, — saj vidite, se uže smeje.

Bogomir (razserjen). Strijc! Alice, — pogledite naju, komu, komu več verjamete?

Alice (po kratki stanki). Bogomir! — Posedaj bodem verjela le jednemu samemu, a temu vse — tebi, Bogomir, tebi! (Plane k njemu.) In ti?

Bežanec. Da, on mora verjeti na to, vem. — Tedaj tako je izteklo? Moj bog, potem pa nijsem ničesa izumel, potem tudi nij bilo treba, da sem se dal zmerjati z ležniki in poslednjič mi tudi nij treba kupovati obleke, da bi se spravil sè svojo Anico. (Izpusti papir in blago za obleko pade ven.)

Deseti prizor.

Prejšnji. (Skozi jedna vrata) **Anica, Roza, Minka.** (Skozi druga) **Radoslav.**

Anica. Kaj se je godilo tu? Moj bog, Bežanec, in gospica in Bogomir!

Bogomir (oklene se Alice).

Radoslav. Prosim, prosim, bodite mirni. Kako bodem pa zagovarjal svojega morilca!

Bežanec. Zbrana je zdaj cela družina. Tem bolje, tedaj vam predstavljam tu — baš zaročena, ženina in nevesto —

Vsi (se glasno zakrohočejo).

Minka. Ali papa —

Anica. Izmisli si vendar kaj novega!

Roza. Te šale ne bodem več terpela.

Radoslav. Neumnost! Doktor, tvoja krivda bode, ako mojega môrilca obsodijo na smert.

Bežanec. Ako vam pa zagotavljam —

Vsi (se smijo).

Radoslav. Tvoje šale poznamo.

Anica. Niti jedne besede ti ne verjamemo.

Minka. Niti jednega zloga ne.

Alice. Bogomir, daj roko! Pusti je, naj dvojimo, posedaj pa, kaj ne, bodo verjeli nama in najini ljubezni?

Roza. Je-li moči?! — (Hiti k Alice-i.)

Anica. Zopet se ga je poprijela.

Minka. Da, mama, ko bi le papa ne bil dejal, verjela bi sama! — (Roza objame Alice-o. — Radoslav stopi k njima, izvedavost in dvom se mu bereta na obrazi. — Anica in Minka planeti na Bežanca, koji pobere blago za obleko ter je derži njima nasproti kakor škit.)

Anica. Govori no, Bežanec — je-li res?

Bežanec. Da, res je! Tu! (Razgerne tkanino.) A najpreje prositi odpuščenja!

Anica in Minka (planeti z vriskom veselja na tkanino.) No, da, prosivi —

Bežanec. Odpuščenja?

Anica in Minka. Ne, obleke!

Bogomir (pelje Alice na sredo). No, ali nama
zdaj verjamete?

Vsi (navskriž). Ne vemo še prav?

Bežanec. Jedno smete verjeti, — ogenj
nij igrača.

(Zastor pade.)

